

KAZAHSTAN- AUGUST 1957

Intre 23 august și 2 septembrie, în Kazahstan a avut loc o Decadă a prieteniei romino-sovietice. O delegație a A.R.L.U.S.-ului, compusă din oameni de cultură, a participat la această sărbătoare. Aș vrea să subliniez faptul că de la început faptul că este prima decadă de acest fel organizată în Uniunea Sovietică și importanța ei sporită și mai mult dacă adăugăm faptul că, sărbătorindu-se o decadă a prieteniei, de fapt s-a organizat o Decadă a culturii rominești. De asemenea faptul că Decada s-a organizat în Kazahstan are și o altă mare semnificație și importanță, dacă judecăm după înțelegerea R.S.S. Kazahie și după rolul pe care Kazahstanul îl joacă în economia Uniunii Sovietice.

Organizarea acestei Decade a fost făcută de KAZOKS, Asociația pentru legăturile culturale cu străinătatea din Kazahstan, la inițiativa V.O.K.S.-ului și cu sprijinul acestuia. Deschiderea Decadei a fost fixată pentru ziua de 23 august, ziua eliberării noastre de sub jugul fascist. Aceasta a făcut ca să se sărbătorească, odată cu deschiderea Decadei în mod amplu, și ziua eliberării noastre.

Raportul ținut la Alma-Ata de către președintele Academiei Kazahie, K. Satpaev, a arătat că de mult este cunoscută țara noastră în toate republicile uniunite. De altfel, am întâlnit acolo foarte mulți ostași, foști luptători în rândurile unităților sovietice care ne-au eliberat țara. Ei au căutat să stea de vorbă cu noi și să ne ex-

prime bucuria pentru faptul de a ne fi întâlnit pe pământul patriei lor.

Deschiderea Decadei a avut loc într-un cadru sărbătoresc, la marele teatru „Abai” din Alma-Ata. Teatrul este o construcție nouă, foarte frumoasă, ornamentată cu motive arhitectonice kazahie și era plin până la refuz. În prezidiul adunării festive se aflau cele mai reprezentative personalități din conducerea de partid și de stat din Kazahstan. Caldele salutărilor aduse cu această ocazie de cei care au vorbit, au arătat dragostea și prietenia pe care ne-o poartă popoarele Uniunii Sovietice. Am să amintesc că au luat cuvântul acolo artiștii emeriți Hașida Bakeieva, care a adus salutul oamenilor de artă, inginerul Așirbekova, deputat în Sovietul Suprem, poetul Ergaliev Hamid, care a citit o poezie închinată lui 23 August. S-au arătat sentimentele puternice de prietenie care leagă popoarele noastre.

Au fost organizate expoziții de artă rominească: o expoziție de caricatură în foaierul teatralului din Alma-Ata, și o expoziție de artă populară rominească, cuprinzând cusături naționale, covore, obiecte de artizanat, care a oferit vizitatorilor prilejul admirării și cunoașterii mai aprofundate a minunatelor obiecte de artă ieșite din harnicele mâini ale oamenilor muncii din țara noastră.

În același timp a fost deschisă o bogată expoziție a cărții rominești, completată cu fotografii și date biografice ale scriitorilor noștri. Această expoziție a fost organizată la Biblioteca centrală din Alma-Ata, dar va fi expusă și în alte orașe din Kazahstan.

Săptămîna filmului rominec s-a deschis la 27 august printr-o frumoasă prezentare făcută de locțiitorul ministrului Culturii, Kosonov, și prin salutul adresat oamenilor de artă din Alma-Ata, de scriitorul Mihail Davidoglu, membru al delegației noastre. A urmat filmul „Directorul nostru”. Apoi în zilele următoare au fost prezentate filmele „Mătreă Cocor”, „Alacerea Protar” și altele.

Tot în cadrul Decadei a fost organizată o mare întâlnire a delegației noastre cu oamenii de cultură din Alma-Ata. Discuțiile s-au purtat pe marginea referatelor prezentate de Mihail Davidoglu și Ernest Gall, și au fost axate pe probleme culturale realizate de țara noastră după eliberare. Interesul deosebit pe care oamenii muncii din Kazahstan îl au pentru cultura noastră, pentru literatura, arta dramatică, pentru întreaga noastră mișcare artistică și culturală, a putut fi lesne desprins din grija și atenția cu care și-au notat totul, toate datele care mărturisesc acest progres, ca și din numeroasele întrebări care ni s-au pus.

Asemenea întâlnirilor au avut loc și în alte părți, de pildă, la Institutul botanic unde prof. Alex. Bula a discutat probleme de biologie, agronomie, tehnică agricolă, la Consiliul economic unde tov. Hultira a vorbit despre succesele industriei noastre, despre progresele economiei noastre, la școala superioară de partid unde tov. Adorian a discutat cu activiștii din sectorul ideologic probleme legate de viața de partid, de învățămîntul de partid. Toate aceste discuții au fost urmărite cu deosebit interes de prietenii din Kazahstan care doreau să cunoască cit mai mult din realizările noastre din toate aceste domenii.

Decada a îmbrăcat un impresionant caracter de masă. Numeroase expoziții, fotogazete, standuri de cărți, panouri, grafice, au completat bogatul material prin care prietenii din Kazahstan — organizatorii Decadei — au deschis larg drumul spre cunoașterea multilaterală a muncii și culturii poporului român. N-a fost școală, Institut de cercetări sau de învățămînt superior, bibliotecă, muzeu, casă de cultură, club muncitoresc sau colhoznic fără panouri, standuri sau fotogazete care realizează din țara noastră.

Orașele pe care le-am vizitat — Alma-Ata, Karaganda, Temir Tau — erau strădate de immense placate cu floriște saluț frățesc adresate oamenilor de cultură din R.P.R. Gazetele din Alma-Ata și Karaganda au apărut în zilele Decadei cu manșete pe întreaga pagină, în care găseam saluturile

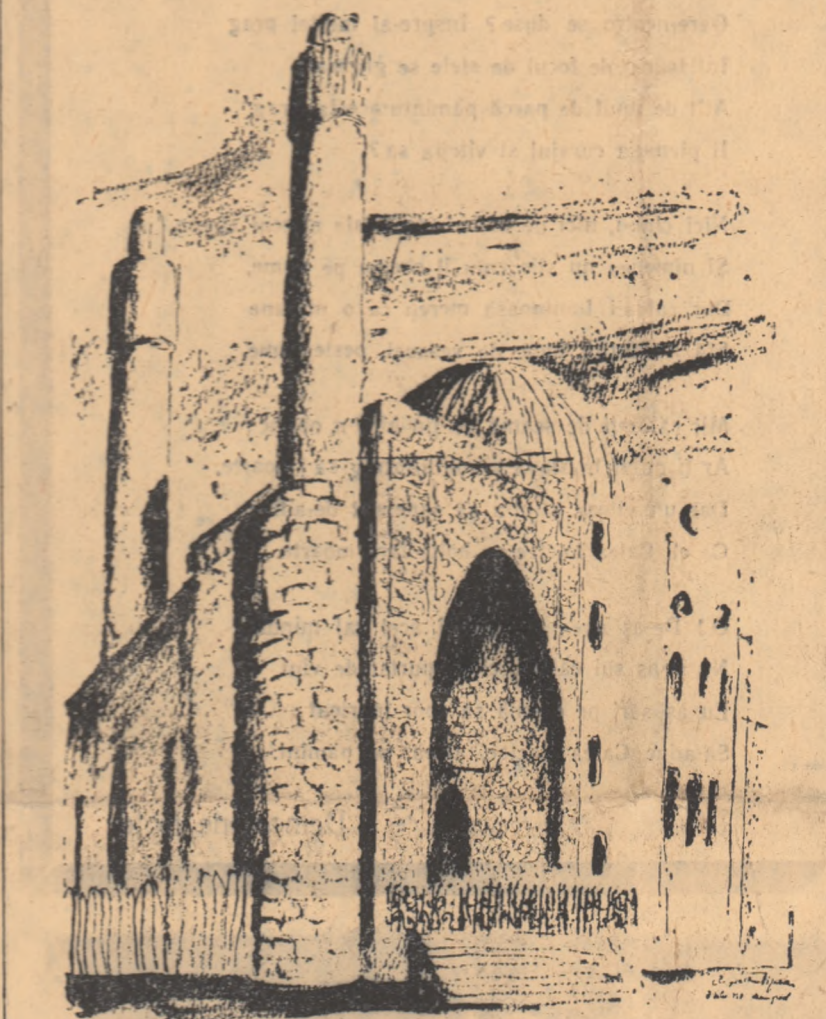
în limba română: „Trăiască prietenia romino-sovietică” sau „Bine ați venit dragi prieteni romini”. La Karaganda minciul a organizat o mare adunare festivă închinată Decadei. Au luat cuvîntul, printre alții, ministrul Tauskin, Erou al Muncii și un ostaș care a luptat pe pământul României. A doua zi minciul a oferit la clubul lor un bogat program artistic, foarte reușit, al ansamblului de amatori.

La Alma-Ata, în trei spectacole — dintre care două în aer liber, fiecare cu peste 5.000 de spectatori — Ansamblul de cîntec și dansuri al U.T.M. a re-purcat un mare succes. Se poate spune că folosind toate mijloacele: conferințe, expoziții, săptămîna filmului, standuri, întâlniri, presă, radio, KAZOKS-ul a organizat o strălucită Decadă care a adîncit cunoașterea țării noastre în republicile uniunite sovietice.

Un bogat material ne-a fost solicitat și pentru viitor, pe baza lui urmind să se continue dezvoltarea legăturilor noastre. În materialul solicitat figu-

Octav Livezeanu

(continuare în pag. 3-a)

Angi Petrescu-Tipărescu

Leningrad

INTERVIU CU MINE INSUMI

Una din satisfacțiile cele mai de seamă ale unui actor este, desigur, aceea de a accede la interviu. Pe deplin conștient de acest fapt, și — în plus — convins că după turneul de trei luni în U.R.S.S. are avea o mulțime de lucruri interesante de povestit — m-am hotărât să dau și eu un interviu. Numai că gazetarii nu se prea înghesuiau să-mi solicite. Atunci ce m-am gândit? Nu mă întrebă nimeni, nu-i nimic: mă întreb eu singur!

Și așa a luat naștere interviul de față...

INTREBARE: — Pentru început îmi voi permite să-mi pun o întrebare de ordin, ca să zic așa, protocolar. Și anume: aș fi dispus să-mi acord un interviu?

RASPUNS: — Sigur că da. Sînt dispus. De altfel eu sînt întotdeauna de acord cu mine.

INTREBARE: — Cînd m-am înaintat din turneul de trei luni întreprins în cadrul Orchestrei de jazz „București”?

RASPUNS: — Da, aș mai putea spune și altceva. De pildă, ceva despre întâlnirea cu Arkadi Raikin pe care-l consider un actor de estradă a cărei artă a ajuns la perfecție. În urma discuțiilor purtate cu Raikin am avut multe de învățat. Dar și el a învățat ceva de la mine. Și anume, l-am învățat o rețetă sigură pentru cura de slăbire (deoarece mi se plîngea că a început să se cam îngrașe). „Și e bună rețeta asta?” m-a întrebat el. „Excelentă” — i-am răspuns. „Eu o folosesc de zece ani!” Nu știu de ce, dar am avut totuși impresia că nu prea are de gînd s-o folosească!

L-am mai cunoscut de asemenea pe dirijorul și cîntărețul Utiosov, pe dirijorul de jazz Edi Rosner, de asemenea pe Tito Schipa și Raj Kapoor (care se aflau la Moscova cu prilejul Festivalului), după cum — tot atunci — am avut posibilitatea să-l cunosc și pe Leonardo da Vinci, Rafael, Tizian, Rembrandt, Repin, în urma vizitelor la „Ermitaaj” și la galeriile Tretiakov.

Aș mai fi avut multe întrebări

VEAC NOU

Organ al Consiliului General A.R.L.U.S.

ANUL XIII Nr. 36

Vineri 13 septembrie 1957

4 PAGINI, 25 BANI

ȘTIINȚA ȘI UMANITATE

Sînt bucuroși că am prilejul să împărtășesc cititorilor revistei „Veac nou” impresiile pe care le-am cules la recenta Conferință internațională medicală care a avut loc la Moscova în luna iunie, și aceasta mai ales pentru că această conferință medicală, spre deosebire de multe altele la care am luat parte, a avut un con-

ținut omenesc cu totul particular, demn, socotesc, de atenția tuturor, chiar și a celor care nu lucrează în domeniul sanitar. Discuțiile s-au purtat în jurul terapiei, recuperării funcționale și readaptării invalizilor de război, a foștilor rezistenți și deportați politici. Conferința a fost organizată de două foruri: unul internațional, Federația Internațională a Reziștenților, și un altul național, Comitetul sovietic al foștilor combatanți și partizani sovietici. Această Conferință internațională medicală era a treia în cadrul unei organizări asemănătoare. Prima conferință de acest fel s-a ținut la Copenhaga în 1947, iar a doua la Bruxelles, în octombrie 1955.

Federația Internațională a Reziștenților are sediul la Viena, Secretarul ei general este domnul André Leroy, un francez. Federația reunește în jurul ei pe foștii rezistenți și partizani care au luptat pentru eliberarea patriei lor, pe foștii deportați, internați și deținuți politici, precum și familiile victimelor fascismului. Federația Internațională a Reziștenților grupează 24 de asociații naționale.

La conferința de la Moscova au fost reprezentate 15 țări, printre care Franța, Italia, Belgia, Olanda, Germania (amîndouă părțile), Austria, țările de democrație populară și U.R.S.S. Sovieticii, în special, au avut o delegație numeroasă, compusă din frumosi ai medicinii sovietice. Cîteva nume: academicienii Asrafiian, Grascenkov și Luria, prof. Priorov și altele personalități de seamă. Printre participanții din străinătate s-au remarcat prof. dr. Gilbert Dreyfus, profesor de clinică medicală la Paris, prof. Henri Desoil, specialist în igienă muncii, prof. Devenne (Belgia), dr. Poliak (Olanda), prof. Vogel, distins neuropatolog din Berlin și altele figuri reprezentative ale științei medicale.

Ne aflăm astăzi la 12—13 ani de la terminarea războiului, dar Europa și întreaga lume are încă foarte mult de suferit, din punct de vedere al sănătății, de pe urma trecutului război mondial. Avem în vedere înții marea categorie a invalizilor de tot soiul. Apoi pe cei care au rămas cu boala care la prima vedere nu par o consecință directă a războiului, dar care sînt boala de mare răspîndire și pot fi socotite totuși consecințe ale privațiunilor și suferințelor pe care popu-

lația — chiar în țările care nu au luat parte direct la război — le-a suferit în anii războiului. Pe ordinea de zi a Conferinței de la Moscova au figurat trei teme principale. Una a fost aceea a unei boli foarte răspîndite după război, astenia cronică progresivă. A doua a fost problema senescenței precoce, adică a îmbătrînirii timpurii, iar a treia problemă, readaptarea și recuperarea feluritelor categorii de invalizi de război.

S-a constatat că în toată lumea, și în țările occidentale poate mai mult, populația are o rezervă de energie nervoasă mai mică decît înainte de război. Foarte mulți dintre noi obosim mai repede, sîntem mai puțin capabili de o muncă susținută și ne îmbolnăvim ușor de astenie cronică progresivă, care se manifestă printr-o serie de simptome ce transformă mulți oameni în invalizi. Această boală are un caracter cu totul particular de gravitate — la aceia care au fost deținuți și deportați politici, la aceia care au fost ținți ani de zile în lagăre de concentrare fasciste etc. Mai ales delegații francezi, olandezi, belgieni, au accentuat că din ce în ce mai mulți oameni, ca urmare a acestei boli, trebuie să părăsească cîmpul muncii, și cum în țările lor situația este mai proastă în ce privește asigurările sociale, acești oameni sînt sortii mizeriei. Problema a făcut obiectul mai multor rapoarte, printre care unul l-am prezentat eu. Institutul de Neurologie al Academiei R. P. Romîne, pe care-l conduc, se ocupă în special de această problemă a asteniei cronice. Noi avem o teorie proprie despre mecanismul producerii acestei oboseli. S-au înfruntat mai multe păreri, și am avut satisfacția ca pînă la urmă toată lumea să fie de acord cu părerea noastră, a școlii rominești, asupra mecanismului de producere a acestei boli și, în consecință, asupra terapiei ei, a modului de tratare.

A doua problemă principală care s-a discutat la Conferința de la Moscova a fost problema îmbătrînirii precoce. Cei care au suferit de pe urma războiului — este o concluzie rezultată în urma unor cercetări pe numeroase cazuri — îmbătrînesc mai repede decît media populației. Noi și colegii noștri din Uniunea Sovietică avem mai mică experiență în această privință. Se pare că în țările noastre fenomenul nu este atât de frecvent, această problemă nu ne solicită pe noi, medicii din aceste țări, așa de mult cum îi solicită și-i preocupă pe medicii din Occident. Probabil că din cauza condițiilor cu totul particulare de viață, de tensiune, de acolo, fenomenul de îmbătrînire precoce a constituit o preocupare mai ales a delegațiilor din Franța, Italia, Belgia, Germania de Vest.

În sfîrșit, a treia problemă mare care s-a discutat a fost problema readaptării, a recuperării invalizilor de război. Aici au adus contribuții extinse.

Acad. Artur Kreindler

(continuare în pag. 3-a)

UN APEL LA RAȚIUNE

Armata era cunoscută în trecut ca „la grand muette” — marea mută, după o veche și judicioasă expresie franceză. Militarul era reputat a-și face datoria, lăsînd altora sarcina conducerii politicii interne și externe. Acolo unde și-a depășit însă rolul — a se vedea exemplul Spaniei și al altor republici sud-americane — rezultatele au fost dezastruoase. Cazul Franței, care a respins repetat încercările de acaparare a priorității politice de către o castă militară (îndepărtarea lui Boulanger după războiul franco-german; temperarea zelului exclusivist după aflarea Dreyfuss; lupta lui Clemenceau împotriva tendințelor suspecte ale lui Foch; și, în sfîrșit, îndepărtarea generalului de Gaulle din viața politică după al doilea război mondial) este tipică.

Nu se poate spune că oamenii politici britanici și mai ales americani fac dovadă de o similitudine prudentă civică. Dacă în „Daily Herald” a apărut totuși caricatura unei pălării care face semn să se înfășoară unei berete, în Statele Unite n-a fost vorba nici măcar de așa ceva. Mareșalul Montgomery mai flecărește din cînd în cînd, fiind chemat desu-l de des la ordine de presa britanică; dar generalii americani, cari au ocupat locuri de primă linie în economie, în politică și în diplomatie, au frecvente accese de locovenie megalomană, fără ca nimeni să-l tragă la răspundere. „Marea mută” s-a transformat acolo într-o mare vorbăreală. Și cînd vorbește mult, e natural să-și scape și lucrurile care contravin bunului simț. Faptul se agravează prin largă publicitate de care se bucură toate fantasmagoriile emise de un Radford, Burke sau Norstad. Se mira destul de naiv că luciditatea opiniei publice americane nu va fi suficientă pentru a sesiza că de găunoase erau cele două formule: posibilitatea distrugerii totale a Uniunii Sovietice și invulnerabilitatea absolută a S.U.A.

Un răspuns calm, amplu și exhaustiv a dat acum cîteva zile tuturor acestor aberații maniacice interviul luat de corespondentul ziarului „Pravda” mareșalului de aviație K. A. Verșinin, comandantul suprem al forțelor militare aeriene ale U.R.S.S. Făcînd cu usturătoră înțelegere portretul moral al aceluia care realizează profituri materiale pe urma așfîrșirilor lor la război, Verșinin dezvăluie cu ușurință balonul micurii fulgerătoare a Uniunii Sovietice, atrage atenția asupra pericolului pe care bazele militare îl reprezintă pentru țările respective în caz de război, amintește de puterile mijloace de apărare și de contraatac ale U.R.S.S., de superioritatea armelor rachetă asupra aviației de bombardament, de lipsa de importanță a distanței în fața actuală a tehnicii militare, și, în sfîrșit, de vulnerabilitatea extremă a marilor centre populare ale occidentului.

Asemenea precizări, pe cit de utile pe atît de oportune, vor constitui desigur un duș rece pentru așfîrșitorii la război. Dar ele nu trebuie interpretate ca o amenințare. Departele de a dori să intimideze. Arată foarte limpede riscurile comune pentru civilizație și cere militarilor occidentali nu numai să se abțină de la viitoare manifestări belicoase, dar să lupte pentru desînterirea internațională. În sfîrșit, Verșinin își exprimă speranța în posibilitatea unei dezarmări efective și, pînă atunci, în realizarea unui acord pentru încetarea necondiționată a experiențelor cu arme nucleare și termonucleare.

Declarațiile acestea sînt menite a avea un ecou adînc în opinia publică occidentală. E de presupus că ele vor deschide mulți ochi acoperiți de cataractele războiului rece și vor distruge multe urechi sensibile pînă acum doar la accentele sirenelor franco-occidentale. Ele vor lămurii pe amatori de „blitz”-uri asupra riscurilor efective ale unui viitor război.

I. B.

Din carnetul de călătorie

Întîlniri

De la fosta cameră de hotel în care locuiesc se vede strada Gorki și, mai lalele, vîsta plajă a Manejului. Îmi place să stau și să privesc forlota străzi, turncarul mașinilor, circulația grăbită a pietonilor, iar seara, jocul fetic al luminailor și al reclamelor de seon. După o zi de activitate, e un spectacol plăcut și reconfortant.

Dar și mai mult îmi place să cobor în stradă, să mă cîntind în acest urășu buciu de umanitate, să pășesc alături de oamenii, să intru în vorbă cu primii trecători ce-mi va leși în cale. Experiența zărilor de cînd mă aflu aici mă învîntă că voi fi întâmpinat de fiecare dată cu înțelegere și prietenie. De altfel, amintirea acestor întâlniri întâmpinătoare se amănîntă printre cele mai frumoase impresii pe care le pășesc din Moscova. Despre cîteva dintre ele vreau să povestesc aici.

Pe Larisa Sergeevna am întâlnit-o într-o seară la stația de metro Maiakovskaja. O rugasem să-mi spună cum poț ajunge în strada Arbat și cu aceea amabilitate proprie moscovitelor s-a oferit să mă conducă la adresa căutată. După puțin timp, eram ca are 25 de ani, că a terminat acum o lungă facultate de arhitectură și că prietenii îi spun Lara. Și mai ațasesm un amănunț interesant: că lucrarea de diplomă a Lorei — care se pregătise pentru cariera de arhitect urbanist — a fost problema spațiilor verzi ale Bucureștilor. Timp de aproape o jumătate de oră lîntăra lîntă mi-a lîntat o adevărată prelegere în care a fost vorba despre valoarea estetică și practică a spațiilor verzi, despre Cîmpigiu și despre grădina botanică, despre amenajarea parcului de cultură și despre noul scuar din cartierul Ferentari. Ascultam, curcuzi nu numai de compoziția — cu totul remarcabilă — a acestei fele de 25 de ani, dar și de căldura pe care o simțeam în glasul ei. Și nu mi-a fost greu să-mi dau seama că Lara îndrăgise orașul pe care îl studiasem.

La despărțire, în loc de alt cuvînt de mulțumire, l-am dorit Lorei să viziteze cînd de curînd Bucureștiul. Și în strălucirea ochilor și albaștri am citit că-i ghicisem dorința cea mai vie.

Acelasi căld înțeles pentru țara noastră l-am găsit și la Dmitrii Borisovici Fetuhov, minier din bazinul Moscovit. Ne-am cunoscut în plaja Rosie, și aflînd că sînt din România Dmitrii Borisovici m-a-

supus pe dată unui adevărat asalt: care e situația mecanizării în minele din România? Kopella Gheza se mențea în rîndul frunțarilor? Cum stați cu transformarea socialistă a agriculturii? Care este, anul acesta, producția medie la hectar? Există în literatura romînă o carte bună despre viața mine-rilor?

M-am străduț, pe măsura posibilităților mele, să răspund acestui polip de întrebări. Și nu mi-a rămas să mărturisesc aici că nu o dată curiozitatea mine-rului — curiozitate inspirată de sentimente profunde, prietenești — s-a dovedit mai puternică decît posibilitatea mea de a satisface.

„In schimb, pe Alexandr Petrovici Severnev l-am întâlnit în împrejurări oarecum prozale: ne-am cunoscut în liftul hotelului. Am omîntre două virsile, obișnuit, venit din nu știu care raion sibiran cu treburi la Moscova. De abia mai lîntat am aflat că omul acesta, atît de obișnuit la prima vedere, a comandat, în timpul războiului, una din primele unități aeriene care au eliberat Bucureștiul. Mai lîntat, în cursul luptelor de pe Mureș, a fost grav rănit și a zăcut multe luni între viață și moarte, într-un spital din Arad.

Acolo am deprins și primele vorbe rominești: mulțumesc, bună ziua, apă — și altele, pe care nu le mai lîntat — zîmbește Ivan Petrovici.

A părășit spitalul în primăvara lui 1945 și de atunci n-a mai fost în România. S-a bucurat aflînd acum că de atunci multe s-au schimbat la noi în bine.

Cînd te vei întoarce, am să te rog să duci salutul meu prietenilor de acolo... O voi face bucurat. Te rog să-mi lînti adresa lor și o voi face neapărat — mă grăbesc eu să-l asigur.

Adresa nu le-o știu, zîmbește iar Alexandr Petrovici. La drept vorbind, nu le cunosc nici numele. Sînt alți de mulți, înclt nu-l cu puțină să te duci pe la fiecare în parte. Așa că, dacă vei, salută din parte-mi pămîntul țării, prietenii d-la-o...

Fiți pe pace, Alexandr Petrovici! Voi duce salutul d-tale prietenilor mei — prietenilor noștri comuni — întocmai precum îți-a fost gîndul.

Și sînt încredințat că te voi face o mare bucurie.

Victor Rusu

Pe unde a trecut Lev Tolstoi

În ultimul deceniu al veacului trecut — prin 1890 — Lev Tolstoi a zăbovit cîteva zile la Rakhitino, un sat din regiunea Tula. Imaginea care i se perindau în fața ochilor au întipărit dureror în a-mintire cumplită drama a tărîntorului, foamea pe care o îndurau, prigoana la care erau supuși, suferințele lor fără margini. Rod al acestor popasuri prin satele cu oameni mîcinați de mizerie a fost un articol pe care Lev Tolstoi l-a intitulat simplu: „Despre foame”. Concluzia pe care a tras-o scriitorul din acest contact cu viața satului aflător sub apăsarea țaristă a fost că un asemenea regim întemeiat pe prigoană și violență nu mai poate dăinui. „Cum va fi sfîrșitul?” — se întreba Tolstoi în 1892. Acest lucru nu-l știu. Ceea ce știu însă bine, e că el se apropie!

Un ziarist sovietic a avut curiozitatea să-și îndrepte și el pașii spre Rakhitino, satul în care poposise cîndva Lev Tolstoi. Și un țaran numărit 75 de ani, pe nume Nikanor Borisov, ce-și duce cu hănicerie munca la stupăra colhozului, i-a zugrăvit tabloul satului lui de azi. „Mi-am petrecut toată viața aici și vreau să spun că mi-e cioidată nu s-a construit atîta ca în ultimii trei ani. Colhozicii își înalță case, uităși noi și perfecționate sînt aduse în colhoz. Electricitatea poate să fi aflată nu numai în casele colhoznicilor dar și la moară, la fierărie, pe arii. În fiecare casă se află un aparat de radio. Judecă și dumneata — și-a încheiat Nikanor Borisov explicația — cit de mult ni s-a schimbat viața!”

O curiozitate identică l-a mînat pe scriitorul Fedor Panferov să revadă locuri din îndepărtata Siberie — undeva la poalele muntelui Ala Tau, acolo unde a stat zece ani întemnițat Fedor Dostoievski. Era un ținut plin de bogății — cărbunelui putea fi luat chiar de la suprafața solului, minerele de fier zăceau în adîncurile mîntelui, păduri minunate acopereau întindările, riurile erau îmbelugate în pește — dar mizeria își avea înfipte și aici ghiare mari, respînzătoare. Azi, F. Panferov notează: „Popoarele sovietice au început să construiască pe aceste meleaguri o uriașă uzină siderurgică. Se lucra cu toporul și lopata: acesta era utilajul în vremea începutului. Pe inensul sanțier nu se găseau decît două excavatoare și o macară pe care oamenii o prînceau ca pe o minune. Uzina a fost însă clădită. În jurul ei s-a ridicat un oraș înfloritor...”

Ideea aceasta a confruntării imaginilor de ieri cu cele de azi l-a ispitit și pe un ziarist englez care, acum cîteva ani, a erut să cunoască starea cartierelor muncitorești londoneze descrise de F. Engels nu doar cu patru decenii ci cu aproape trei sferturi de veac în urmă. Nu mare a fost uimirea ziaristului cînd a constatat că nimic nu s-a schimbat, decît doar că mizeria se instăpînise și mai cumplit în colibeile dărăpănate ale uitelor din St. Giles, White-chapel și Bethnal Green.

Ni se pare evident că atît ceea ce a văzut ziaristul sovietic care a trecut prin satul unde poposise Lev Tolstoi, cit și însemnările lui F. Panferov făcute în călătoria sa pe urmele trecutului, sau constatările ziaristului englez consemnate ca urmare a unor peregrinări prin veci cartiere muncitorești ale Londrei, sînt nespus de gătoare pentru înțelegerea a două lumi — a celei care se naște și se dezvoltă în tumultul creator al vieții noi și a celei a cărei piatră se dovedește inevitabilă. Ele vorbesc despre diferența ce despărte aceste lumi — de diferența între o societate în care feticrea omului reprezintă suprema ei lege și o societate a cărei lege de bază este profitul unora cu prețul suferinței celor mulți.

Bogdan Varvara

A. V. Kokorin:

Gondolieri venețieni

ORIZONT

EDUCAȚIA MUZICALĂ

Revista „Contemporanul” a inițiat o discuție cu tema „Poate deveni muzica accesibilă tuturor?”, la care cititorii au răspuns în număr mare și cu entuziasm. Anchetă este încă în curs, așa că nu s-au tras încă concluziile pentru a ști dacă muzica poate deveni accesibilă tuturor, dar numărul mare al preopiniorilor arată că sînt foarte mulți preocupati de această problemă.

Poate deveni muzica accesibilă tuturor? Este ca și cum am întreba dacă limba românească poate deveni accesibilă tuturor. Este evident că muzica poate deveni accesibilă tuturor, cu condiția ca s-o învețe, fiindcă și litera numai cine le pașie le cunoaște. Dacă problema se pune totuși, aceasta se datorează faptului că, în materie de muzică, stăruie unele prejudecăți, care împiedică drumul spre cunoașterea ei. Anumite literaturizări romantice ale muzicii au făcut pe mulți să creadă că muzica se poate „înțelege”, ca un roman sau ca un tablou. Lăsînd la o parte că și acela care crede că a „înțeles” un tablou numai fiindcă a distins imaginea unui om sau a unei ființe, este departe de a avea adevărată emoție estetică dacă n-are o pregătire oarecare, în muzică această „înțelegere” este și mai dificilă, fiindcă muzica, prin esența ei, nu reproduce imaginea din natură. Altfel, doar de criplii păsărelelor sau de murmurul pîraielor, care ca simplă imitație, sînt încă departe de a se numi muzică.

Singura problemă reală, valabilă care se pune este aceea a educației, a familiarizării individului cu arta sunetelor, cu specificul și formele ei. Altfel, chestiunea accesibilității se poate pune la fel de bine la muzica „grea”, ca și la cîntecul popular. Pentru noi, de pildă, un cîntec popular chinezesc este inaccesibil, deși în China el este accesibil oricui. El poate să ne fie accesibil, îl putem „înțelege” numai în măsura în care conține anume elemente cu care sîntem dinainte familiarizați, pentru care avem un fond apercceptiv.

În consecință, pentru a înțelege muzica trebuie să ne creăm un fond apercceptiv, care cu cât va fi mai mare și mai larg, cu atât ne va oferi un orizont mai vast de înțelegere. Și aceasta se obține numai printr-o temeinică educație muzicală.

În legătură cu aceasta, semnalăm că, recent, Ministerul Culturii din U.R.S.S. a inițiat o largă discuție cu privire la educația muzicală a elevilor din școlile de învățămînt general. Rezultatele acestei discuții, care au avut loc sub președinția ministrului Culturii din U.R.S.S., N. Mihailevici, au fost consemnate într-un decret special al ministerului și discutate într-unul din numerele din iulie ale revistei „Sovetskaja Kultura”.

Socotînd că problema se pune foarte asemănător și la noi, vom încerca să dăm mai jos unele date ale acestei analize, precum și măsurile ce s-au luat pentru îmbunătățirea muncii de educație muzicală. Decretul ministerului pornește de la constatarea că învățămîntul și propaganda muzicală printre elevii de școală nu are un caracter sistematic. În consecință, ministerul preconizează o colaborare mai strînsă și metodică între organele de cultură muzicală și școală, pentru organizarea unei activități muzicale extrașcolare. Între aceste organe de cultură muzicală, radiodifuziunea și televiziunea sînt chemate să joace un rol deosebit de important, prin elaborarea unor programe speciale educative, cu o tematică și un repertoriu adecvat aceluia scop. În raport cu acest plan, școlile, casele de cultură și cluburile de pionieri urmează să organizeze audii regulate și lecții-concerte cu programe speciale. De asemenea, se vor constitui cadre puterice de lectori, cărora li se vor pune la îndemînă broșuri speciale despre diferitele probleme ale muzicii, mici monografii de popularizare și conferințe, fotografii și diapozitive cu chipuri de compozitori, fotografii de instrumente, notații speciale, gravuri de epocă, etc. Pentru a se da o și mai mare eficacitate lecțiilor, s-a programat editarea unor albume de discuri de istoria muzicii, astfel ca micii auditori să poată urmări conferințele cu o cită mai bogată ilustrație muzicală.

Paralel cu această activitate de educare muzicală internă, ministerul a hotărât și o largire a activității de educare muzicală externă, prin spectacole de operă și concerte. În anii următori, se va mări numărul de reprezentații de operă pentru copii, cit și acela al concertelor simfonice și al recitalurilor, consacrate copiilor și la care vor fi atrași cei mai buni interpreți. În același sens, Direcția generală a filmului a fost sesizată pentru a produce în anii ce urmează o serie de filme documentare muzicale despre compozitori, despre creația muzicală populară, despre interpreti, precum și filme muzicale și diapozitive pentru copii și tineret. Comitetul de Stat pentru radio și televiziune va îmbunătăți și mări numărul emisiunilor muzicale educative pentru copii și tineret.

În această vastă acțiune elevii din școlile de muzică și studenții din conservatoare vor avea o contribuție importantă. Ei vor organiza cercuri corale și instrumentale, lecții-concert, expoziții consacrate compozitorilor celebri sau marilor interpreți, — în cadrul școlilor de învățămînt general.

Menționînd, în linii mari, aceste proiecte pentru îmbunătățirea mijloacelor de educare muzicală a elevilor, trebuie să subliniem că, în afară de aportul profesorilor de muzică obișnuiți, ministerul pune accentul pe colaborarea organizată și sistematică a instituțiilor de cultură muzicală, care trebuie să ridice calitatea și volumul activității muzicale extrașcolare.

Am notat cele de mai sus, socotînd că ele constituie nu numai un răspuns la ancheta „Contemporanului”, dar și o sugestie, un exemplu pentru noi care sîntem în urmă cu educația muzicală în școală.

Problema accesibilității muzicii se va putea pune, pe alt plan și la alt nivel, dar numai după ce un număr cit mai mare de oameni vor avea o educație cit de cit elementară, un prag de la care să poată pași pe drumul mînat al muzicii. Și, ca să începem, cum e firesc, de la început, această treabă trebuie clădită încă din școală. Cehoslovacia, Austria, Germania sînt reputeate prin popularitatea culturii lor muzicale. În secolul al XVIII-lea, Cehia era denumită „Conservatoriu Europei”, fiindcă muzicienii cehi erau vestiți și căutați în toate țările. Și la noi, mare parte din muzicienii străini, care, în secolul al XIX-lea, au cîntat în primele noastre orchestre sau au format primele fanfare, erau cehi. Răspîndirea largă a muzicii în Boemia se datorează faptului că educația muzicală s-a făcut acolo pe scară mare, începînd chiar din clasele primare. În fiecare sat, învățătorul, care era și organist la biserică, preda muzica și instruia

corul. Astfel s-a ajuns ca Wagner, în drumurile sale prin Boemia, să întâlnească pe un drum de țară, niște muzicanți populari cîntînd, pentru plăcerea lor, „Septet-ul” de Beethoven.

În ceea ce ne privește, trebuie să constatăm că, în cei 13 ani de la eliberare, s-au făcut progrese considerabile în muzică. Numărul concernelor este mult mai mare decît în trecut, numărul ascultătorilor a sporit de asemenea. Numeroase orașe din provincie au astăzi orchestre filarmonice, în mij de sale funcționează coruri și tarafuri în caminele culturale. Totuși, nu se poate spune același lucru despre situația învățămîntului muzical în școlile elementare și secundare. Aici mai este încă mult de făcut, atît în ceea ce privește învățămîntul muzical propriu zis, cit și cu privire la educația muzicală extrașcolară. Și în acest sens, cele relatate despre hotărîrea Ministerului Culturii din U.R.S.S. pot să ne fie un stimul pentru aceasta, dacă vor fi educați, dacă li se va dezvolta gustul și discernămintul.

Și aici, este desigur datoria compozitorilor să supravegheze de aproape cum se desfășoară învățămîntul muzical în școală, să ajute la pregătirea cit mai temeinică a profesorilor, să-i ajute în munca lor și să le pună la îndemînă o muzică didactică — cit mai valoroasă și mai eficientă. O altă țară prietenă și vecină ne oferă un exemplu în acest sens. Cei mai mari compozitori maghiari, Bela Bartok și Zoltan Kodaly, cîntați și prețuiți în toată lumea, nu s-au limitat numai la muzica „grea”, cîteodată destul de „grea” accesibilă, ei n-au prețuit să scrie pentru toate treptele înțelegerii, alcătuiind atît manuale de școală, cit și colecții de coruri pentru copii, piese instrumentale pentru copii, precum și alte materiale de educație muzicală.

Am pomenit acest exemplu nu fiindcă n-are existat și la noi compozitori, care să fi scris muzică pentru copii. S-a scris însă sporadic. De aceea literatura noastră muzicală educativă este încă destul de sărăcă. Datoria nu este numai a pedagogilor, ci și a artiștilor. Pentru cultura muzicală a maseilor, cei mai talentați compozitori trebuie să scrie muzică, în care virtuțile pedagogice să se imbine cu fiorul inefabil al artei. Și copiii care se vor fi deprins din școală cu muzica frumoasă, vor asculta apoi și vor înțelege și sonatele și simfoniele.

Andrei Tudor

Un emoționant mesaj artistic

Nu numai cîntărilor poloneze, dar și cinematograful burghez și-a făcut tabu-urile sale. Este vorba despre acele adevărate interziceri s-cramului de către cenzurile ostentive sau camuflate ale țărilor capitaliste, dintr-un considerent sau altul.

Există de pildă, tabu-ul erosului, față de care pudicitatea filistinului burghez manifestă adeseori indulgență. Atunci cînd aparatul de luat vederi plectist de falsă ingenuitate a subînțeles, „îndrăznește” să înalture simbolurile convenționale ale actului erotic, iată nașterea așă zisele „filme de scandal” care aduc o laimă largă de prejudicii producătorilor lor.

Există însă și alte tabu-uri severe, impuse fără de nici-o concesie. Se știe că în Statele Unite și în țările coloniale mișcarea de negri sînt victimele draconice legi sclavagiste cîl înșăului, cîl între „oamenii de culoare” și albi căsătorile și orice alt fel de relații sînt interzise, cîl porțile universităților, hotelurilor sau barurilor frecventate de albi sînt

interzicte pentru „rasele inferioare”, cîl discriminările mișcăminte bînuite cu furie. Aceste tragice și odioase adevăruri sînt însă oculte de cinematograful american. În timpul american negrii sînt cîntăreți de jazz, cheleși vâleți sau lit-boys, simple jucării automate, tratate cu un amabil dispreț. Am văzut sute de filme americane în care problemele de viață ale unor negri de cîntăreți, de muzicanti francezi, englezi, germani, italieni etc. erau înfățișate sub raportul specificului lor național. Nu știu însă dacă se pot cînta cînta filme americane care să fi dezvoltat cu deplină sinceritate, tragedia existenței negrilor sau a evreilor, supuși celor mai abjecte discriminări rasiale. Anunci cînd unul dintre regiștii americani, Edward Dmytryk a culețat totuși în filmul „Crostine” (Focus înfrăcșate) să inhereze an-tisemitismul pe care-l practică cîntăreții sovietici americani, curajul acestuia a atras vîndicta „Comitei pentru cercetarea activităților anti-americane” care l-a condamnat la un închisoare pentru „denunț a dusei Congresului”.

Acesta este „tabu-ul” rasismului, care interzice ecranului să dezvăluie și să înfățișeze unul dintre înjositoarele aspecte ale modului de viață occidental.

Iată de ce mi se pare nedreaptă relativă indiferență cu care a fost primit filmul „In calea trăznetului” de către critica noastră cinematografică. Nu voi putea uita niciodată pateticul apel la înfrîntare între oameni, indiferent de credințele sau de culoarea epidermei lor, pe care ni-l transmitea cu două decenii în urmă, în climatul fascișt al unii de rasă, „Cercul” lui Grigori Alexandrov. Și tot aceste perioade l-a aparținut unul dintre cele mai frumoase rechiziții artistice împotriva orozilor antisemite ale regimu-

Alim Keçokov

Calea călărețului

Pe bolta nopții urcă mereu Calea Lactee;
Se vede-avea, sălbă de stele, pin'îrziu.
Și calea-i luminoasă e parcă o alee
Ce a incins cu aștri tot cerul simliu.

Ce călăreț pe-aceia trecu în goană mare?
Ce țel lucit-a oare în ochii plini de dor?
Și care-i calu-a cărui copite sunătoare
Știură să fărîme și stelele din zbor?

Oare-nctroz se duse? Inspre-al fubței prag
Inflăcărât de focul de stele se grăbea
Atît de mult de parcă pămîntu-acesta drag
Li pizmuia curajul și vitejia sa?

Nici cine-i, nici de unde-i, nu poate nimeni spune,
Și nimenea nu știe cum îl chema pe nume,
Dar calea-i luminoasă mereu cu o minune
Să neclintită încă, de veacuri, peste lume.

Mii călăreți de seamă se în bine-n oblic;
Ar fi putut în slavă pămîntu-ntrag să-l poarte,
Dar un viteaz s'înt-o-a să sapa-țit de-adînc
Ca el, Calea Lactee pe bolta fără moarte.

O! De-aș avea eu astăzi acel cal minunat
Nu m-aș sui călăru, ci m-aș purtat de vînt
Eu aș sări pe umăr să zbor înaripat
Să-aduc Calea Lactee, aicea, pe pămînt.

la romînește de Demostene Botez

Scenă din film

lui hitlerist, „Profesorul Mamlock”.

„In calea trăznetului” nu face decât să conștate această nobilă tradiție umanistă a cinematografului sovietic. Filmul este o examinare a romanului unui tînăr scriitor sud-american, Peter Abrahams, tradus și în romînește. Romanul a putut fi deci citit, iar fidelitatea adaptării sale cinematografice conștata.

„In calea trăznetului” este tragedia unui tînăr mullatru, învățătorul Lanny Schwartz, Străpungînd barierele interraciale, rasiale, Lanny a izbucnit să treacă dincolo de media socială a poporului său, linut de slăpînii săi albi într-o stare de jalnică primitivitate. După ce a terminat studiile la universitatea din Capetown, el se întoarce în satul natal, „Imbogății” cu două diplome și cu generoasa dorință de a-și ridica semenii la o viață civilizată. Tînăr intelectual, Lanny s-a deștat de tradițiile și moravurile poporului său, iar aspirațiile sale, modul său de viață se confundă cu cele ale albilor. Jocul sensibil al actorului V. Medvedev, interpretul învățătorului Lanny, dezvăluie această deosebire de condiție umană, a eroului nostru care însă nu ignoră serviciile rasei căreia îi aparține. Aceasta face ca odată ajuns în satul său, Lanny să uite dragostea pentru Ceilia o mullatră din Capetown, iar idealurile sale afevice să se îndrepte către Sarrie, sora lui Geri Willier, cîntul stăpîn „alb” al acestor meleaguri.

În țara celor mai inumane segregări rasiale și a unui semisclavagism, această temeritate pe plătește

cu viața. Construit pe un conflict inspirat din realitățile sociale ale Africii de Sud, acțiunea filmului urmează o linie tragică, încheindu-se cu uciderea lui Geri Willier și a fiinerei Sarrie, în timpul unei dramatice incendieri.

O modestă cronică din „Informația Bucureștilor”, comparînd filmul cu romanul, îi imputa primului lipsa de profunzime. Este unul dintre pretextele banale folosite în legătură cu adaptările cinematografului. Adevărul este însă că romanul lui Peter Abrahams este apăsător — trăzător caracteristic literaturii scriitorilor negri — de lăstul unei abundente de situații senzaționale sau melodramatice. Lanny descoperă la un moment dat că e „fratele” Sarriei, dar iată li năștește spunîndu-i că de fapt ea nu este fiica bătrînului Willier. Drama mai este pigmentată de prezența destul de bizară a unui nebul, victimă lui Geri și de o bătrînă bunică, de asemenea nebună. Ea se consumă într-o fulminantă incendiere, care violează și acoperă spre sfîrșit puternicul conflict social al romanului.

Păstrînd aceste cusururi de compoziție ale romanului, „In calea trăznetului” capătă aparența unui film de „senzitivitate”, deși mesajul filmului impresionează prin omeneșul său.

Filmul mai are și un alt cusur, însă acesta inevitabil. Dacă în sala de teatru, admitem fără rezerve toate convențiile genului dramatic, aceleși convenții devin supărătoare de nevozsimile în film, arta cea mai apropiată de realitate. Ori încon-

A. Ușkov

Serghei Esenin

Actualitatea lui Tjolkovski

„Cerul e mai negru decît cea mai neagră cerneală. Pe el apare Soarele, de o strălucire orbitoare. Stelele și planetele seamănă cu niște cuie cu măciucii de argint, bătute în bolta întunecată... E liniște. Pe cer nu e nici un nor. Nu se văd nici plante, nici animale. Nu există nici un lac, nici un rîu, nici măcar o picătură de apă. Nici orizontul nu-i alb. El este tot atît de negru ca și restul cerului și nici un norișor nu îl acoperă. Lipsesc vîntul, care pe Pămînt face să foșnească aîit de plăcut iarba și clatină vîrfulurile copacilor. Nu se aude nici un țipăt de greier. Nu se văd nici păsări, nici fluturi multicolori.

Munți și iar munți, munți goși, înalți, înșăpămintători. Virturile lor nu strălucesc înzăpezite. Nu se zărește nici măcar un cristal de zăpadă... Iată văi, cîmpii, poduri. Ce de pietre se află îngrămădite aici! Negre și albe, mari și mici, dar toate ascuțite, lucioase, nerotunjite, nemişcate de unda apei care, precum se vede, nu s-a jucat niciodată zgolbul cu ele.

Ce privește moritură! Pe munții îndepărtați nu se zărește vîntul ușor și străvezii, ca un lum albăstrui, pe care aerul îl pune pe umerii munților de pe Pămînt și pe obiectele îndepărtate...”

Cine e autorul acestui magistral tablou lunar? Un poet al lumii cosmice? Un celebru scriitor de romane științifico-fantastice? Răspunsul nu este cel la care vă așteptați. Rîndurile de mai sus sînt extrase dintr-o carte a lui Konstantin Eduardovici Tjolkovski, unul dintre cei mai mari savanți și inventatori din ultimul veac de la nașterea căruia se împlinește, la 17 septembrie, 100 de ani.

E adevărat că descriind peisajul cosmic, învățatul o face cu un simț artistic deosebit, înaripat de o imaginație bogată și plină de gingășie. Dar tocmai fantezia, care îl împinge să îndrăznească mai mult decît alții, să se avînte fără ezitare pe drumuri neumblate, să preconizeze soluții de o originalitate uluitoare — este motorul întregii sale opere.

În aceasta nu e desigur nimic rău. Lenin spunea pe drept cuvînt că fantezia este o capacitate nespuse de prețioasă. „Zadarnic se crede — observa el — că este necesară numai poeziei. Este o prejudecată prostescă, fantezia

venientul unei limbi străine acesteia vorbită de eroli romanului sud-american, artificialitatea peisajului exotic redat în decourul de studio și tipologia actorilor (mai cu seamă figurile șarjate ale lui Geri Willier și ale lui Sam Du Plessis) necorespunzătoare personajelor, știrbec autenticitate și forță emotivă a dramei. Acest decalaj devine vizibil destrămuînd iluzia realității, în scena lecției de la școală, cînd Lanny — V. Medvedev reștită în rușește un text poetic, pentru ca să ceară apoi elevilor să transcrie pe caiete aceste versuri, scrisse acum pe tablă în englezese...”

Fără îndoială că, realizat în întreprinderea unor autentic actori negri și în decourul natural al Africii de Sud valoarea artistică a filmului ar fi sporit. Dar care producător american sau englez ar fi avut curajul să înalce acest țegbil tabu al filmului burghez, transpînd pe ecran romanul lui Peter Abrahams?

Cu toate aceste garente de veridicitate „In calea trăznetului” este însă un film bun, de o corectitudine artistică fără reproș, cu acțiune bine ritmică, care se urmărește cu atenție și interes. Și mai mult decît aîit, este un film profund uman. Această semnificație apare subliniată și de faptul că filmul este realizat în studiourile Armeniei Sovietice, de cinematograful unei națiuni care a avut și ea de îndurat, sub stăpînire otomană, crunte persecuții rasiale. Mesajul său artistic devine astfel cu atît mai simbolic și emoționant.

Emil Suter

CRONICA FILMULUI

I. M. Ștefan

In orasele din munti...

Dacă ar fi să cutreierai prin șes mi-ai fi mai ușor. Șesul e o farfurie din care poți gusta mîncarea ordonată și fără surprize, pînă o goleşti de tot, ca să te poți privi în ea apoi, ca într-o oglindă. Cu muntele lucrurile stau alfel: păduri, stînci, pereti prăpăstioși, drumuri șerpuite, cînd nu te aștepti — o poiană sau un podis, dar de jur împrejur numai ziduri montane, și iarăși cărări, drumuri cu neguri fantomatice și nori, scorburi și piezișuri ori cățărare pe terburii lunecoase și pietre aspre, pînă cînd deodată, undeva lîngă potecă, cineva a semănat dintr-un sac, într-o vale găsită la întimplare sau chiar pe umărul muntelui, un oraș. Fumează coșuri de fabrici, hurie tramvaie, țipă mașini, casele își expun țigla nouă la soare, și dacă ai mai făcut un pas, totul a dispărut, încît începi să meditezi la vremea basmelor povestite de bunica.

Munții noștri, foarte frumoși și cu rarități sublimе, cum sînt Chelle Bicazului, sculptate de un bijutier gigant, ori Ceahlăul, cu perspectiva lui răsăriteană, de pe care poți vedea, în diminețile pure de vară, ca trei șerpi de argint, trei rîuri mari — Siretul, Prutul și Nistrul —, nu sînt totuși afită de înalți cît Caucazul. Înălțimea uriașă, de peste cinci kilometri, a meterezelor Asiei, a cerut naturii și masivitate, iar masivitatea muntelui înseamnă numai decît peisaj de diversitate înfîlțită, cu surprize la fiecare pas, ceea ce cîmpia nu poate oferi, ori cît am lubi-o și pe ea și cu orice pasiune au cîntat-o Gogol și Odobescu. În Georgia nu e șes, iar minusculele cîmpie din apropierea capitalei, unde s-a clădit orașul Rustavi, nu este decît, așa zice, odihnă a munților, care întîlnindu-se la oarecare distanță, s-au oprit să se salute, gata căruia să se apropie peste o clipă, în prietenie sau duș.

Munții noștri, Carpații, ostentiv de întîndere, se micșorează, îmbătrînesc decăd în dealuri și apoi, nemăgisind marea al cărei fund nu fost cîndva, se culcă la pămînt să-și doarmă ultimul somn: aceasta e cîmpia Dunării, Caucazul e mult mai înalt și cred că, dacă s-ar ridica nițel pe virfuri, ar zări și Ceahlăul, căci Marea Neagră, fie și în lung, nu e totuși ocean. Oricum, Caucazul vede apele mării, de care se alătură cu trupul lui masiv, și nemişcînd înaintea, se așează resemnat pe țărîm. Aș vrea să cer ajutorul lui Lermontov, care l-a văzut mai multă vreme ca mine și care a găsit o imagine pe care eu în zadar maș fi strădănit s-o caut. Prin 1839 poetul rus, eufonic înșingurare în acești munți de la sud, vrînd să scape și de ochii și urechea țarilor, dar lîngă, ca un romantic ce era, și simțurătatea stranie și grea a piscurilor eucaziene, a scris niște versuri în amintirea lui Odobescii. Din ele nu lipseau munții care-i adăpostiseră tristețea:

Se face vînt largul șes tăcut,
I-a pus Caucazul o cunună argintată,
Spre mare sîd cu fruntea-nnegurată,
Ca uriașul aplecat pe scut.

Și dacă privești Georgia dinspre țărîm mării, mai ales dinspre Gagra, care se află în extremitatea de nord a litoralului gruzin, poți căpăta o impresie foarte ciudată, te poți întreba: unde e țara? Ai senzația că ai ajuns la capătul lumii. Nu știu exact pe unde a trecut Iason, cînd a venit să caute lîna de aur. Dar a găsit-o și pe Medea, ceea ce dovedește spiritul său întreprind și neîncrederea în glumele naturii montane, cu care ea obișnuiește să-și întîmpine oaspeții veniți pe calea șesului ori a mării. Ostenește-te să răzbași pasurile și să calci cu luare aminte șerpuitoarele poteci, și vei vedea o țară din basme. (Mai cu seamă azi, cînd Gruzia oferă vizitatorilor ei comode și rapide trenuri electrice și autoturisme excelente care se cățără pe munți cu repeziunea caprei și cu siguranța căluzitorilor de munte. Mă gîndesc că totuși Iason nu ne-ar învidia pentru acest confort tehnic poate, numai din pricina că eroismul ascensiunilor sale ar fi, astfel, groznic diminuat.)

Totuși, de unde să încep? Cu orașele de pe litoral știu cum voi face: nici nu e greu de ghicit. Dar aici? ...Undeva, aproape de Tbilisi, at-

team la o măsuță cu un mare poet al Georgiei, și beam vin. Poetul îmi arătă un munte, nu prea mare la vedere, dar îngrijorător prin coama lui. „Uite, zicea, poetul, cînd eram de douăzeci de ani, îmi dădeam înțînire cu iubita acolo unde vezi niște brazi (era pe creastă!), la o anumită oră. Nici unul din noi n-a intrînzit vreodată. Și veneam de aici, din Mheta... De alături! — mai precizează poetul, glumind subtil.

Mheta, capitala veche a țării, azi e un oraș fără profil excepțional, dar pitoresc și îmbietor prin țîna sa. De cît drumului, care caută îndeobște lucrurile contemporane, e mai atras de Mheta arheologic, care reconstituie o mare și înfloritoare capitală ce avea, într-altă eră de dezvoltată, și asta a-cum vreo șaisprezece veacuri, un arhitect-șef și un pictor-șef, care călăuzeau esteticele urbane dintr-o vreme cînd din Dacia abia pleaseră Romanii.

Și aș fi vrut să rînduiesc istorisirea celor văzute în principalele orașe georgiene măcar după vechime, dar nici asta nu pot fiîndcă și Kutaisi, al doilea oraș, ca mărime și frumusețe, al republicii, n-are alt de naștere, altă de străvechi. Numai Rustavi, cel mai înalt, poate fi găsit la rubrica de stare civilă din ziarule ce apăreau acum vreo 14-15 ani.

Kutaisi, azi locuit de peste două sute de mii de oameni, e așezat în depresiunea Colhidet, și foarte cald, așa zice chiar fierbinte, căci în iulie cînd l-am văzut, mi se părea că arșia umbli după mine și pe sub copacii numeroși, cu umbră destul de compactă. Lumina e mai albă decît la Tbilisi, probabil și datorită largimii cu totul neobișnuite pentru orașele noastre, a străzilor, care în majoritate sînt bulevarde. Rîul Rioni, cu ape repezi și puternice, care izbuțește să dea chintale

A doua zi ne-am dus spre Bakuriani. Alți munți. Șoseaua aluneca în serpentină spre sud. Acum munții arătau alfel și șoseaua începu să urce cu mari colțuri, uneori de 180°. ca un balaur nervos. De altceva colțuri, chiar începuse să mă gîndesc, în umbra rece a munților înalți, dacă nu cumva după vreo astfel de colțură ne va sări înainte, suflînd flacăra ne va sări înainte, suflînd flacăra pe nări, vreau glesăpasi, cum îi zice georgienii balaurului. Dealul Balaurului de care vorbește Creangă și pe care l-am străbătut odinioară cu spaimă mi se părea acum, în amintirea îndepărtată, drum de șes! Munții, în neguri, își dezvelesc aci, împudici, toate maruntaiele geologice, cu care parca vor să speire călătorul, dar șoseaua e bine întărită și soferul un meșter dibaci. Cum e cer sumbru, a ploie, vegetația alpină încrucișată în dezordine cu straturile de roc ferugine și puternice, îmi da senzația deplină a geologului. Peste tot, multe urme de cetăți. Cum șoseaua își taie drum de multe ori chiar prin stîncă, încep să confund mîna omului cu mîna naturii, căci și mulți dintre munții aceștia par niște cetăți. Drumul, gol de sulfare, vie, nu e trist, dar e tulburător. Privesc vîrjii și ulii automobilului care mă duce, uit că am tovarăși de călătorie, și uit chiar șoseaua, pe care nici n-o pot vedea din cauza numeroaselor șerpuiuri superbe. Nimeni pe drum. Chiar mă gîndesc dacă în acest peisaj geologic primar a trăit vreodată o viață. Și deodată, pe un vîrf de munte, dintre stînci și păduri, prin locuri unde nu bănuiești decît cuturii de pajuri, răsare clădirea solemnă, totuși plină de suris, în culori odihnitoare, moia, a unui sanatoriu.

De fapt, cînd începi să te obișnuiești cu munții dintre Borgiomi și Bakuriani, viața ti se revelează brusc și bogată. În acești munți alegăr multă căprioare, și georgienilor le sînt foarte dragi. Afară de căprioarele vie, din

munte, a dat brusc munții în lături, ca să respire în voie. În acel moment am văzut, deodată și întregă, după ce o clipă mai devreme nu văzusem încă nimic din ea, valea Alazanului. Ea hrănește cu grîne și mere pe toți locuitorii Georgiei și le toarnă în cupele vinului cel mai bun. Mă uit în zare; numai verde pal, galben și palid cenușiu. Dar peste câteva ore sînt la Tîndandali, aproape de Ikalto — universitatea unde a învățat Rustaveli. Și despre Tîndandali voi cere îngăduință cititorului să vorbească altădată, căci Tîndandali nu e atît prea frumosul parc la umbra căruia m-am odîhnit, ca oaspete al sovhozului local, cît vinul nr. 1, vinul de Tîndandali, despre care se cuvîne să vorbim deosebit, și numai în liturghie ori în imn.

Sînt multe orașe în Gruzia, cu specificul lor, ca bunăoară Zugdidi sau Maharadze, dar vreau să trec la cel mai tînăr oraș: Rustavi, de un deceniu și jumătate, așezat lîngă Tbilisi, care are un mileniu și jumătate.

Cînd intri în oraș, de pe șosea, te întîmpină două case mari, înalte, două surori, ca doi străjeri ai orașului dar mai ales ca două gazde frumoase și tinere, care te așteaptă în prag. Stîlucii tuturor caselor e, în esență, georgian, dar are cele mai multe elemente moderne, cerute de confortul vieții noastre, fără a simplifica însă tradiția arhitecturii naționale pînă la nimicirea ei. Rustavi, oraș de vreo 60.000 locuitori, e construit într-o cîmpie mică — singura din republică — unde binele și cald, dar unde oamenii au făcut, cu stil și cu chibzuință, o inundație vegetală. Străzile sînt ale drepte, perpendiculare una pe alta, și plîmbîndu-mă prin oraș încep să mă întreb unde au dispărut munții cu șerpinele lor, și vechile cartiere ale celorlalte orașe, cu pitorescul

zîngăzurilor de străzi și ulicioare. Dar aici e prima unitate metalurgică automată ce s-a construit în U.R.S.S. Uzina uriașă, unde flacăra bolgilor infernale dantești, devenită robot, este comandată din cabine ventilate și răcoase, care se plîmbă sub tavan ca funicularile conduse de omul stăpîn. Omul a pus fierul să lupte cu flăcările, omul a poruncit copacilor să lupte cu căldura, omul a cerut apelor să-și dea electricitate, omul a scobit munții și i-a țesut cu șosele... Și Rustavi, oraș construit în cinci sau șase ani de oamenii Georgiei sovietice, este cea mai captivantă istorie a Revoluției Socialiste, în rezultatele ei, din cîte am citit în paginile Caucazului georgian.

...și dintre munți

de volți uzinelor electrice, adică tot lumina și căldura, nu e în stare să racorească orașul. Căldura solară se adaugă clocețel apelor fierbînti, din apropiere, de la Tkalitubo.

Dar frumusețea orașului, cu clădiri nu prea înalte și avînd avantajul de a nu fi prea înghesuite — cu o masivitate sporită de spațiul slobod din jur, și mai cu seamă inundat în întregime de verdețea, mai abundentă mai spectaculoasă ca în oricare alt oraș din munții gruzini, te face să uiti și arșia și lumina orbitoare a soarelui. Cînd treci de pîldă pe strada Stalin, lîngă prin verdețea, mai bine spus desembrată de patru și suri paralele de copaci — de un amestec straniu și înclîntor de brazi și palmeri și chiparosi — ai senzația că te duci în pădure. Ridicînd privirea peste virfurile de arbori, vezi însă mereu, al mării, ochii de sus ai caselor, de ambele părți ale străzii, care te urmăresc liniștitor, părintește. Nu, nu ești în pădure, ci într-un oraș modern orăz industrial, unde se fac automobile.

Dar iată, am plecat din Kutaisi și munții m-au furat din nou. Altădată m-am regăsit la Borgiomi, orașelul care seamănă oarecum cu Sinaia noastră, mai ales cu partea dintre începutul Furnicii și Peles. Aci am băut de la izvor vestita apă care valorează cît cîteva clinici la un loc.

Plecaser din Tbilisi, cu automobilul. Cînd mă apropiam de pasul Borgiomi, o vîgăună croită în munte de un artist, mă înțîmpinără munții împăduriti, apoi mă cuprînseră în brațe, de jur împrejur, încheind într-un oval închis (asa mi se părea) lanțuri perfecte. Alături de șosea curgea Mtkvari, ca un ghid. Stăteam lîngă sofer și priveam cu oarecare neliniște, întrebîndu-mă pe unde vom putea țesa. Nici cerul nu-l mai vedeam întreg. Munți, numai munți. Erau munți și stînci și deasupra noastră. M-am uitat în față și n-am văzut luminis. M-am uitat apoi în sus, și n-am mai văzut cer. Și deodată soferul îmi spuse: „Iată Borgiomi”. În față, un munte ținea într-adevăr, pe genunchi, orașelul Borgiomi care, alintîndu-se, se cățărare și pe pieptul muntelui.

În loc, pe cîte o buză de prăpăstie, zăresc statui enorme de căprioare. Una, în culori aproape naturale, dar nu de smalt, ci sculptată în lut galben-roșcat, s-a oprit atentă pe o stîncă și ascultă susurul apei, sau altceva, ce aude ea și nu aud eu. Probabil Alfred de Vigny cînd scria despre Roland, și aducea aminte de căprioarele din Pirinei:

În loc să se ascundă, ciuită
urechea, clădă
Se-ageră nemîncată de-un câr
de sărbîntă nută.

În Pirinei trăiește poporul basc, singurul azi în lume înrudit cu georgienii. Poate de aceea, privind căprioarele de pe drumul spre Bakuriani, am simțit o tresărire ciudată, cînd mi-au venit în minte cele două versuri ale lui Vigny.

Victor Kernbach

în portul Suhumi

Și în Kahetia am văzut tot munți și tot căprioare. Dar peisajul era altul: nu atît de alpin, ba dimpotrivă, munții își trimisese spre vîrșii solii unor dealuri rotunde, pe care cresc meri și se bucură de soare vița de vie. Nu voi vorbi despre Telavi, oraș mic și frumos, pentru simplul motiv că Telavi, capitala Kahetiei, și cu toată Kahetia sînt în minunata subsistență a văii Alazanului, care a avut pentru mine o apariție bruscă și de aceea curcioare. Prin culori, prin vastitate, prin senzația fertilității ei imense, pe care o anunță și celui mai neprețuit în agromonie călător. Nu trebuia să fiu autorul „Georgicilor”, nici ca pricepere agricolă nici ca talent, ca să înțeleg de ce valea Alazanului a fost divinizată încă din vechime. Mergeam cu mare viteză pe șoseaua care înțîie se înfigea brusc în munți și, apoi, parca speriată de prima mișcare, începea să se strecoare lîngă, șerpuitoare și timidă, pînă cînd, desprînsă cu pantele și serpentinele, cu pereții țîlăși vertical în

reață: cîrți recomandate pentru traducere, filme spre a fi rulate acolo, filme documentare, partituri, discuri. La rîndul nostru am adunat un material important care ne va folosi la popularizarea marilor succese obținute de popoarele din Kazahstan.

Am învățat atîta în acest drum al nostru, de parcă am fi trăit un veac. Dar deasupra tuturor acestor lucruri, rămîne primăria caldă pe care ne-au făcut-o tovarășii din Kazahstan, ospitalitatea neprețuită cu care ne-au ospitalizat, mișcătoarea atenție de care am beneficiat și atunci cînd am fost primii de președintele Consiliului de Miniștri, și cînd am fost întîmpinați la Academie de toți academicienii în frunte cu președintele Sataev și cînd ne-am ospătat în casa mînerului Tauskin, la o masă prietenească.

Impresiile cu care venim sînt de neuitat, sînt deosebit de puternice la fiecare din noi. În cadrul Lunii prieteniei romino-sovietice vom arăta cît mulțora cum s-a desfășurat Decada, bogăția manifestărilor, eficacita-

teza întîlnirilor și experienței de acolo pentru cunoașterea reciprocă.

Pe lîngă ceea ce-am cules ca material documentar, aducem și o obligație pe care socotim că am contractat-o față de organizatorii Decadei, aceea de a face și noi la rîndul nostru cunoscut cît mai mult cultura și progresele, în general, ale poporului din Kazahstan.

Căci am văzut acolo progresele economice ale Kazahstanului, am văzut progresele în domeniul industriei, agriculturii, am văzut pămînturile destelate, această uriașă operă realizată de oamenii din Kazahstan. Dar am văzut în același timp și progresele culturale, care trebuie judecate, ca și la noi de altfel, în raport cu situația care era înainte. Tîn să mai adaug un singur lucru: că în Kazahstan am aflat că există, scrise pînă acum, 13 opere, dintre care două am văzut și noi la Alma-Ata, opere care reflectă bogăția muzicală, artistică, a poporului kazah, opere așezate pe folclor și pe muzica populară.

E un amănunt care vorbește, mi se pare, prin el însuși și nu mai are nevoie de nici un fel de lămurire.

Octav Livezeanu

Concursurile A.R.L.U.S.

Premii: televizoare, aparate de radio și excursii în U.R.S.S.

În întîmpinarea Lunii prieteniei romino-sovietice, a celor de 40-a aniversării a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, precum și a celui de a 10-a aniversării a proclamării Republicii Populare Romîne, Consiliul General A.R.L.U.S. organizează o serie de concursuri populare pe tema prieteniei romino-sovietice.

Unul dintre concursuri, organizat de A.R.L.U.S. în colaborare cu Casa Centrală a creației populare, este deschis creatorilor amatori, indiferent de vîrstă sau profesie. Concursul constă din lucrări literare, în proză sau versuri, compoziții muzicale, lucrări de artă aplicată și artă plastică.

Un al concurs de literatură, desen și lucru manual este rezervat elevilor școlilor de cultură generală, pedagogice, profesionale, precum și caselor de copii și pionieri.

Al treilea concurs — un concurs-ghicitoare, orga-

Dimineața pe pămînturile destelente.

gravură de L. Reuter

„MOSCOVA MEA, INVINCIBILA...”

Impresiile unui cetățean american

Rîndurile acestea au fost trimise redacției ziarului „Jzvestia” de către Kirill G. Lapsar, cetățean american de origine rusă. Kirill Lapsar, care a vizitat Uniunea Sovietică în calitate de turist, își împărtășește cîteva impresii despre Moscova.

Îmi plac aceste cuvinte din cîntecul despre capitala sovietică. În timpul vizitei mele turistice în Uniunea Sovietică am fost de trei ori la Moscova. Am avut prilejul să iau cunoștință de rezultatele muncii uriașe depuse în ultimii douăzeci de ani pentru transformarea Moscovei într-un oraș foarte frumos și în continuă dezvoltare, oraș căruia cu greu îi poți găsi egal între capitalele din Europa și America. Am vizitat New York-ul, Washington-ul și alte orașe mari din Statele Unite, dar Moscova mi s-a părut mai frumoasă prin sistematizarea și dezvoltarea ei unitară, prin faptul că au dispărut toate vechile suburbii, care au devenit de mult o parte integrantă a marii capitale.

Noi, rușii din America, am avut prilejul să vedem pe ecran capitala sovietică înconjurată de dușmani, în decembrie 1941. Erau crîncene luptele duse atunci între armatele sovietice și cele germane. Dar trupurile sovietice, sub comanda vîștelor mareșali ai Uniunii Sovietice, G.K. Jukov și I.S. Konev și-au apărut eroic frumosa capitală, alungînd pe dușmanii din marea lor țară. Cu cîtă bucurie am citit această veste în ziarule americane!

Moscova mi-a apărut înfloritoare... Pretutindeni în Uniunea Sovietică clocește o viață intensă și cîmpile înfloresc, și pădurile freazămezi de aur” — cum scrie poetul popular I.S. Nikitin, cu aproape o sută de ani în urmă...

De cîteva ori în cursul existenței sale, acest oraș a fost în pericol, începînd cu invaziile vechilor popoare și terminînd cu cîmpitorii fasciști. Dar dușmanii au fost nimiciri. Din toți s-a ales praf și pulbere...

E plăcut să te plîmbi pe străzile Moscovei și să-i admiri clădirile noi. Ele pot fi invadate chiar și de

marii constructori ai „zgrîrile norilor” — mindria americanilor. Moscova însă îmi este mai dragă pentru că ea a suferit mai puțin decît celelalte orașe din Europa grozăvile războaielor și a țesut pe arena marilor bătălii pentru înăpăturirea adevărului omenesc.

Mindria Moscovei este Universitatea sa. Vechea universitate din Moscova este făclă care a luminat calea lui A.I. Herjen, T.N. Granovski, V.G. Belinski și V.N. Stankevici. Acum, lumina sa ajunge pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii. În zilele noastre, ea luminează calea noulor generații ale popoarelor avide de cunoștințe. Și e plăcut mai ales să vezi în fața gînticele clădiri monumentale lui M.V. Lomonosov, metetelelor universității. Monumentul este așezat în așa fel încît pare că binecuvîntează pe toți tinerii și tinerete care intrînd în acest lăcaș al științei, privesc cu recunoștință la marele creator și inspirator al începuturilor științei ruse. M.V. Lomonosov, fiul unui simplu pescar, a atins cu prețul unor eforturi de necrezut, culmile științei și a fost la vremea lui, un luptător pentru extinderea învățămîntului public în Rusia.

Acum visurile lui M.V. Lomonosov, ca om de știință, poet și scriitor, s-au realizat în întregime. Tineretul sovietic crește, învață și caută să fie folositor măreței sale patrii. Tineretul sovietic fîine minte cuvintele primului nostru profesor și poet rus că „pămîntul ruseesc poate naște Platon și Newtonii proprii...”

Tinerii savanți sovietici, inventatori și artiști ai cuvîntului, înăpăturile visurilor și aspirațiile „mujicului din Arhanghelsk” care a devenit om de seamă în știință, vestit în întreaga lume. Acesta este meritul istoric al primei universități din Rusia, care cu doi ani în urmă și-a sărbătorit cea de a 200 aniversare. Oamenii de știință americani au vizitat Moscova în acele zile și au luat parte la solemnitatea sărbătorii slăvitului făcete de știință și cultură înălțat pe Colinele V. I. Lenin.

Kirill G. Lapsar

Kazahstan — august 1957

(urmăre din pag. 1-a)

Am învățat atîta în acest drum al nostru, de parcă am fi trăit un veac. Dar deasupra tuturor acestor lucruri, rămîne primăria caldă pe care ne-au făcut-o tovarășii din Kazahstan, ospitalitatea neprețuită cu care ne-au ospitalizat, mișcătoarea atenție de care am beneficiat și atunci cînd am fost primii de președintele Consiliului de Miniștri, și cînd am fost întîmpinați la Academie de toți academicienii în frunte cu președintele Sataev și cînd ne-am ospătat în casa mînerului Tauskin, la o masă prietenească.

Impresiile cu care venim sînt de neuitat, sînt deosebit de puternice la fiecare din noi. În cadrul Lunii prieteniei romino-sovietice vom arăta cît mulțora cum s-a desfășurat Decada, bogăția manifestărilor, eficacita-

teza întîlnirilor și experienței de acolo pentru cunoașterea reciprocă.

Pe lîngă ceea ce-am cules ca material documentar, aducem și o obligație pe care socotim că am contractat-o față de organizatorii Decadei, aceea de a face și noi la rîndul nostru cunoscut cît mai mult cultura și progresele, în general, ale poporului din Kazahstan.

Căci am văzut acolo progresele economice ale Kazahstanului, am văzut progresele în domeniul industriei, agriculturii, am văzut pămînturile destelate, această uriașă operă realizată de oamenii din Kazahstan. Dar am văzut în același timp și progresele culturale, care trebuie judecate, ca și la noi de altfel, în raport cu situația care era înainte. Tîn să mai adaug un singur lucru: că în Kazahstan am aflat că există, scrise pînă acum, 13 opere, dintre care două am văzut și noi la Alma-Ata, opere care reflectă bogăția muzicală, artistică, a poporului kazah, opere așezate pe folclor și pe muzica populară.

E un amănunt care vorbește, mi se pare, prin el însuși și nu mai are nevoie de nici un fel de lămurire.

Octav Livezeanu

CANALUL VOLGA-BALTICA

În partea de nord-vest a U.R.S.S., în regiunea numită Ținutul Lacurilor, în interiorul perimetrului marcat de orașele Petrozavodsk, Kargopol, Cerepoveț și Vologda, se desfășoară de cîteva luni, vaste lucrări hidrotehnice în vederea construirii unei noi căi navigabile moderne ce va uni Mările Neagră, Caspică, Baltică și Albă. Canalul Volga-Baltica, una dintre grandioasele construcții ale celui de-al șaselea cincinal, va fi de trei ori și jumătate mai lung decît vestitul canal Volga-Don, a cărei realizare, la vremea ei, a umplut de admirație lumea întreagă.

Întreprind în funcțiune la vaste rețele de drumuri de apă din Ținutul Lacurilor va avea o influență covîrșitoare asupra intensului trafic de mărfuri între Sudul și Nordul sovietic. În același timp, dezvoltarea economică a regiunii va fi puternic stimulată de noile hidrocentrale care vor furniza din belșug energie electrică centrelor de exploatare forestieră, contribuînd la deplină valorificare a bogățiilor locale din Ținutul Lacurilor.

Pe Canalul Volga-Baltica vor putea naviga, chiar în grupuri, cele mai mari vase fluviale. Puternicele nave moderne vor înfrunta cu ușurință apele turbulente ale lacurilor Onega și Ladoga, nemi înfrîngătoare și le oculesc prin canalele de derivație care lungueau lîngă rîurile cu sute de kilometri. Toate acestea vor face ca navele fluviale și autopropulsiile să parcurgă drumul de la Cerepoveț la Leningrad în numai 48 de ore, în loc de 30-50 de zile — cît dura această călătorie pe apă la începutul veacului trecut.

Prin construirea noului canal navigabil dintre Volga și Marea Baltică se va rezolva și vechia problemă a schimbării cursului unor fluviu siberiene. Astfel, rîul Onega, care se varsă în Marea Albă, va fi deviat prin rîul Šeksna spre Volga, făcînd să crească debitul acestuia la barajele de la Seebakov, Soroki, Kubisev și Stașograd, ceea ce va duce la sporirea cantității de energie electrică furnizată de hidrocentralele ce se construiesc pe Volga. În același fel vor fi folosite și apele fluviilor Dvina de Nord, Mezen și Peciora.

M. F.

ȘTIINȚĂ ȘI UMANITATE

(urmăre din pag. 1-a)

trem de interesante și foarte importante sovietici, care în această problemă au realizat adevărate minuni.

Colegii noștri sovietici, în special acad. prof. Anstran, au prezentat rezultatele unor experiențe excepționale de interesante asupra mecanismului prin care organismul animal compensează una sau alta din funcțiile pierdute, sau din organele pierdute. Pe baza acestor studii experimentale au pornit mai departe medicii care s-au ocupat de readaptarea invalizilor. Problema nu este deloc simplă. Nu este de ajuns să dai unui om o proteză. Dacă nu e bine construită și dacă nu-l înveți să se servească de ea, proteza este mai mult inutilă decît utilă. Problema aceasta, a protezilor, constituie numai una din laturile problemei. A doua, foarte importantă, este latura psihologică, latura psiho-terapeutică. Multălalt se socotește o ființă inferioară are un complex de inferioritate din pricina invalidității lui. El este nu numai un decompensat organic, dar este și un decompensat psihologic, un desorientat, invalidul se compară mereu cu omul sănătos și comparația aceasta este totdeauna în defavoarea lui. Deci el trebuie remonșat și readaptat mediului și din punct de vedere psihologic, trebuie să i se redea încrederea în sine și să fie convins că nu este o epavă, să aibă încredere că poate fi util în societate.

Studierea aceasta a compensării, a adaptării, este foarte tîmînă făcută în Uniunea Sovietică. Am ascultat multe comunicări și rapoarte în această privință la Conferința de la Moscova. Au vorbit cei mai competenți oameni și, cu toate că chestiunea nu este de specialitatea mea, am fost foarte impresionat de lucrările care s-au făcut în Uniunea Sovietică în această direcție. Profesorul dr. Priov, conducătorul Centrului de traumatologie și ortopedie al Ministerului Sănătății al U.R.S.S., a vorbit despre chirurgia reconstructoare la mutilați. Profesorul Petrovski a vorbit despre chirurgia cordului. S-a vorbit, de asemenea, despre chirurgia corpiilor străini din pulmon. S-a discutat mult despre compensarea și readaptarea orbilor, care nu fac doar fîmpleturi de paie, ci ajung să execute lucrări mult mai calificate. În U.R.S.S. există întreprinderi anume în care lucrează muncitorii și chiar tehnicienii orbi.

Un studiu care m-a interesat în deosebi a fost acela prezentat de prof. Ugrumov, care s-a ocupat de cei care au leziuni la coloana vertebrală și măduva spinării. Aceștia devin în mare parte paraplegici (paralizați de membrele inferioare). Ei bine, am aflat lucruri aproape de necrezut, despre bolnavii paraplegici complet care, după o serie de tratamente și de exerciții de reeducare cu totul particulare, executate cu multă minuțiozitate și migală reușesc pînă la urmă să umble. Trebuie să spun că chiar unul din vicepreședinții Comitetului sovietic al foștilor combatanți, un fost general, era paralizat de ambele picioare. El bine, chiar el ne-a primit, mergînd pe proteze, a făcut onorurile de gazdă, fără a părea stînjinit de infirmitatea sa. Era un exemplu viu al rezultatelor extraordinare obținute în readaptarea paraplegicilor.

La Conferință au fost prezentate cîteva filme care au demonstrat rezultatele obținute în U.R.S.S. Ele au suscitut vii discuții între specialiștii din diferite țări, în acest domeniu, al readaptării invalizilor. Mi-am dat seama că și delegați din țările occidentale au fost foarte impresionați de minunatele rezultate obținute pe acest tărîm de sovietici.

Conferința s-a terminat, după obicei, cu un banquet oferit de gazde în cinstea delegaților străini. Acolo, printre alții oaspeți străini care au luat cuvîntul, am spus și eu cîteva cuvinte cu care cred că pot încheia și rîndurile de față. Am spus între altele:

La această conferință noi ne-am ocupat într-adevăr de bolile produse de război, de tratamentul lor. Dar medicii trebuie să lupte mai ales pentru evitarea bolilor, pentru profilaxia lor. În problema care ne preocupă, lucrul este foarte simplu: dacă nu vom avea război, nu vom avea nici invalizi de război, nici astfel de boli. Deci profilaxia acestui grup de boli este o profilaxie care nu depinde numai de medici. Nu numai noi trebuie să facem recomandări, trebuie să le facă toată omenirea care a suferit din cauza războaielor. Recomandarea este: să asigurăm pacea lumii întregi.

Acad. Artur Kreindler

NĂȘTĂRI

O perseverență utilă

patru puteri în vederea reunificării și vede rezolvarea problemei numai pe calea tratativilor directe între cele două state germane.

Amintind faptul că, la tratativele de la Londra, delegația americană a condiționat realizarea unui acord de reglementarea prealabilă a problemelor politice internaționale litigioase, A. A. Gromiko a reliefat o contradicție elocventă: printre problemele

căror rezolvare se cerea, se află și aceea a Orientului apropiat, dar puterile occidentale continuă politica lor de amenințare și imixtiune în acest sector și nu aderă la propunerea sovietică de renunțare la folosirea forței și la amestecul în treburile țărilor arabe.

Dar declarațiile lui A. A. Gromiko fac și propuneri concrete care răspund unor necesități imperioase: acord între cele trei puteri pentru sistarea experiențelor atomice și de hidrogen; retragerea trupelor străine din Germania; lichidarea bazelor militare străine pe teritoriile altor state; instituirea punctelor de control pe baza de reciprocitate. În toate aceste probleme s-au înregistrat divergențe la Londra. Toate constituie o preocupare și un motiv de îngrijorare pentru opinia publică internațională. Această ne poate îndreptăți să credem că perseverența cu care Uniunea Sovietică revine mereu asupra lor este cu deosebire utilă și că, în ciuda actualului impas, vor reuși până la urmă să se impună, de voie, de nevoie, puterilor azi refractare.

Cronica

Alternativa

Propaganda vest-germană a utilizat din plin în ultimele luni relațiile sovieto-germane în scopuri categoric electorale. Este destul să ne amintim interpretarea dată schimbului de mesaje Bulganin-Adenauer în jurul tratativilor diplomatice comerciale și culturale și apoi „reparițiilor”, după începerea discuțiilor de la Moscova. Se urmărea vădit neutralizarea impresiei arătate de defavorabile pe care politica de remilitarizare și opunerea la unificarea pașnică a Germaniei o produsese în opinia publică vest-germană. Făcând o divisiune antisovietică, conducătorii de la Bonn socotau să păstreze actuala coaliție guvernamentală eficientă și superioară.

Dar așezările vor trece și, indiferent de rezultatul lor, faptele vor rămâne. Oricare ar fi viitorul guvern, el va fi pus în alternativa renunțării la politica de pregătire a războiului atomic sau adoptarea unei orientări pașnice și de unificare treptată a Germaniei. Așa cum arată nota sovietică remisă la 7 septembrie de ministrul Afacerilor Externe al U.R.S.S., ambasadorului R.F. Germane, „a treia cale nu există”. Germania occidentală are deci de ales între riscurile pe care le implică înțelegerea militarismului și transformarea în bază atomică a puterilor N.A.T.O. și unificarea pașnică și democratică a întregii Germanii.

Se cunosc eforturile repetate ale Uniunii Sovietice de a sprijini unificarea Germaniei și de a încheia un tratat de pace. Dar nu s-a uscat încă cerneala de pe declarația pe care reprezentanții S.U.A., Marii Britanii, Franței și R.F.G. au lansat-o ca o sidare tuturor încercărilor de apropiere între cele două state germane. Închizând ochii la existența statului suveran al Republicii Democratice Germane, domniile de la Bonn și trăgătorii lor de sfori au crezut că problemele imperioase ale națiunii germane se vor rezolva pe calea „integrării” forțate, camuflată de așa zisele „alegeri libere”. Dar politica strălucită și impiedicată ca Republica Democrată Germană să prospere și, așa cum a arătat mai de mult declarația delegațiilor parlamentare polono-germane și recent declaratiile guvernamentale chehă și poloneze, să constituie o garanție a securității statelor vecine. Uniunea Sovietică sprijină neprecupețit R.D.G. și este în tot felul de acord cu propunerile guvernului acesteia din 27 iulie, cu privire la crearea unei confederații germane. Aceste propuneri — spune nota din 7 septembrie — „permite apropierea treptată a celor două state germane pe platforma comună a asigurării intereselor vitale ale poporului german, a asigurării unui viitor pașnic și democratic pentru întreaga Germanie”.

Guvernul vest-german le rămâne deci timp de gândire și bineînțeles de răspundere. El nu se găsește în fața unei dileme, în care ambele soluții ar duce la rezultat similar, ci a unei alternative, în care rațiunea poate alege liber calea păcii și toate roadele unității.

Proba sincerității

Ca și în altele alte probleme, la ordinea de zi, în chestiunea Orientului apropiat puterile occidentale utilizează din plin vorbele pentru a camufla faptele. Tam-tamul propagandei

este necesar pentru a distra atenția opiniei publice de la feluri foarte puțin adevărate și tehnicieni „războiului psihologic” jonglează cu lozinci care-și pierd tot mai mult virtuțile lor adormitoare. E suficient însă un singur eveniment neprevăzut, pentru ca întregul edificiu retoric să se năruie și adevăratele intenții să apară în deplina lor polioțione.

La 19 aprilie o luare de poziție a guvernului sovietic a pus guvernul Statelor Unite, Marii Britanii și Franței în fața unei probe de sinceritate. O notă adresată celor trei puteri propunea încheierea unui acord care să condamnă folosirea forței ca mijloc de rezolvare a problemelor litigioase în Orientul apropiat și mijlociu, ca prim pas în direcția însănătoșirii și normalizării situației din acest sector. Celor trei cancelarii lor le-a trebuit însă mai puțin de opt săptămâni pentru a constata că principiul nefolosirii forței la rezolvarea litigiilor internaționale este înscris în Carta O.N.U. Drept care, au considerat că propunerea sovietică nu poate fi acceptată. Proba de sinceritate fusese deci fucată. Refuzul era mai elocvent decât toate asigurările pacifice ale tuturor „doctrinelor” și declarațiilor sfătoritoare.

Carta O.N.U. include într-adevăr principiul sacrosanct al renunțării la

forță. Dar nici Carta și nici Organizația însăși nu au avut puterea să împiedice recursul la forță. Sînt încă proaspete în memorie atîtea conflicte armate în numeroase colțuri ale lumii în cei doisprezece ani care au urmat conferinței de la San Francisco, pentru ca să nu mai fie nevoie să le enumerăm. Iată de ce referirea la Carta, cum, fac notele de răspuns ale celor trei puteri la invitația sovietică, nu constituie decât un argument formal. Unii asemenea argument, noua notă din 3 septembrie a Ministerului Afacerilor Externe al U.R.S.S. adresată celor trei guverne îi opune atacul armat împotriva Egiptului, demonstrația militară a flotei a 6-a împotriva Iordaniei, amenințările incluse în doctrina Eisenhower, pregătirea acțiunilor comune împotriva Siriei, agresiunile împotriva Omanului și Yemenului, alianța militară franco-israeliană. În speranța triumfului rațiunii, nota sovietică revine asupra cererii anterioare, propunând din nou o declarație cvadrilaterală de condamnare a folosirii forței și de neamestec în treburile interne ale țărilor din Orientul apropiat și mijlociu.

Nu se poate bănui de pe acum dacă această nouă notă are mai multe șanse de a fi acceptată decât aceea din 19 aprilie. Dar ceea ce se poate de pe acum întrevădea este că interesul sovietic pentru crearea unei situații paș-

nice în acest sector n-a săbit de loc, fiind o preocupare constantă a guvernului U.R.S.S. Această preocupare va constitui pe de o parte o incurajare a statelor arabe în politica lor de rezistență la presiuni exterioare și, pe de altă parte, un avertisment pentru amatorii de agresiune. În acest sens, nota din 3 septembrie reprezintă un demers important și mai ales eficient în slujba păcii.

A cui e vina?

Impasul la care ajunseseră lucrările subcomitetului Comisiei O.N.U. pentru dezarmare de la Londra n-a mai putut fi depășit și tratativele s-au întrerupt, de astă dată pentru o durată mai îndelungată. Puterile occidentale au încercat în încheiere și pentru a face față nedumeririlor atît de frecvent în ultimele zile în ultima vreme în opinia publică a propriilor lor țări, o dublă manevră: în primul rînd, să evite a prezenta sesiuni ordinare a Adunării Generale a Națiunilor Unite bianțiale discuțiilor de la Londra, purtînd ca lucrările să fie reluate în cursul lunii noiembrie la New York; în al doilea rînd, să arunce vina eșecului tratativilor de la Londra pe seama intransigenței sovietice.

Deși cele cinci puteri participante la conferința de la Londra au un cuvînt hotărîtor în problema păcii, nu este mai puțin adevărat că pacea interesează în egală măsură ansamblul țărilor membre ale Organizației Națiunilor Unite. Acestea au dreptul și trebuie să-și spună cuvîntul lor, oricît de neplăcut ar putea fi faptul acesta pentru unele din puterile din subcomitetul comisiei pentru dezarmare. Se cunoaște, de pildă, ecoul adînc trezit în cele mai multe țări de pericolul continuării experiențelor nucleare și nu este greu de bănuț cum s-ar propuna dezarmarea Generală față de punerea sovietică de suspendare pe 2-3 ani a acestor experiențe. În cursa înarmărilor și, în general, în pregătirea războiului atomic, puterile occidentale sînt pe cale de a pierde la O.N.U. majoritățile cu care jonglau pe vremea agresiunii din Coreea. Iată de ce aducerea rezultatelor de la Londra în fața înaltului areopag al lumii nu poate conveni Statelor Unite și Marii Britanii, Franței și Canadei.

În privința celui de al doilea termen al manevrei occidentale, este adevărat că Uniunea Sovietică a manifestat intransigență: a cerut fapte și nu vorbe în materie de dezarmare; a prețuit hotărîri imediate și precise și nu soluții vagi de tergiversare. Dar puterile occidentale au complicat rezolvarea problemei dezarmării cerînd prealabile condiții politice; ele au refuzat separarea și rezolvarea independentă a problemei încetării experiențelor nucleare și s-au pronunțat împotriva renunțării necondiționale la toate opus reducerii substanțiale a efectivelor și a cheltuielilor militare; ele nu vor să renunțe la lichidarea treptată a bazelor militare pe teritoriile străine și nici n-au acceptat ideea reducerii efectivelor militare ale celor patru mari puteri staționate pe teritoriul Germaniei și pe teritoriile statelor participante la pactul nordatlantic și la tratatul de la Varșovia; în sfîrșit, au redus ideea controlului dezarmării la „cerul liber” și chiar în această privință au căutat să-și asigu-

re poziții avantajoase în raport cu Uniunea Sovietică.

De partea cui este deci vina eșecului tratativilor de la Londra? Simplul fapt că puterile occidentale au încercat să evite a prezenta Adunării Generale rezultatele lucrărilor subcomisiei arată cu prisosință că răspunsul e limpede și că se tem că înaltul lor dilatorie care, timp de șase luni, a împiedicat mereu realizarea unui acord, chiar cînd se făcuseră unele apropieri de puncte de vedere.

E prea mare riscul!

Orientul apropiat continuă să rămîna în centrul atenției opiniei publice internaționale. Pe de o parte continuarea de către puterile coloniale a politicii de forță și intenția lor de a crea în acest sector un permanent pretext de intervenție; pe de altă parte poziția hotărîtă luată de Uniunea Sovietică față de încercările de subminare a independenței statelor arabe, au făcut ca problemele sud-vestului continentului asiatic să se mențină pe primul plan.

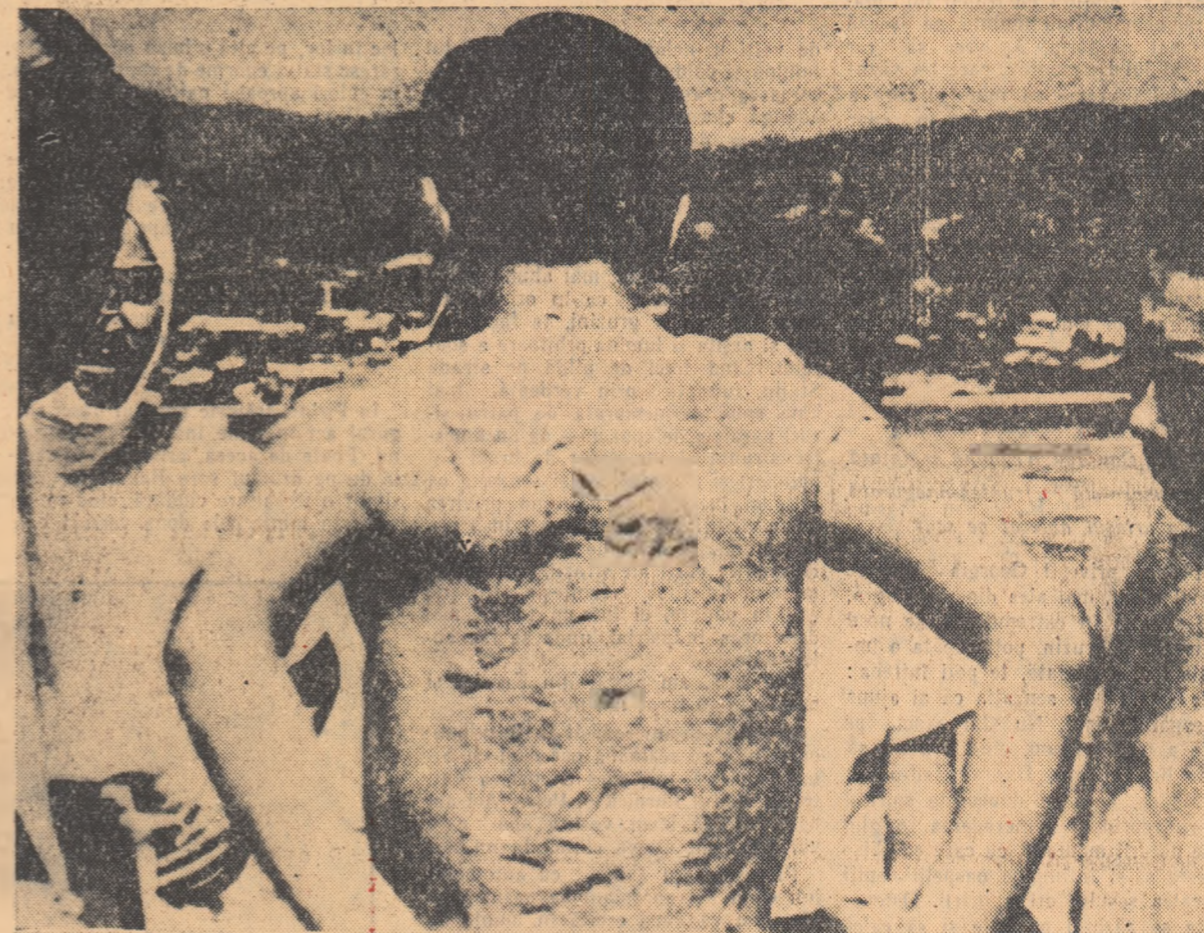
Și pe bună dreptate de altfel. Încă înainte de lichidarea completă a episodului Suezului, proclamarea „doctrinei Eisenhower” a avut ca prime consecințe lovitură de stat din Iordania și intrarea Statelor Unite în comitetul militar al pactului de la Bagdad. N-a trecut multă vreme de la sesiunea de la Karachi, pentru ca sosirea lui Loy Henderson la Ankara să occasioneze conferința turco-irakio-iordaniano-americană, iar noua ieșire în larg a flotei a 6-a să se producă în momentul convocării la Beirut a consfățuirii diplomaților americani din Orientul apropiat și mijlociu. În sfîrșit, războiul nerăzbit, pornit pe pretexte ridice împotriva Siriei, prin manifestările provocatoare ale concentrărilor de trupe de la frontiere, s-a intensificat prin livrările americane de arme, pe calea aerului, către Iordania, Irak și Liban și tendința să se întregască acum prin sosirea neașteptată a regelui Arabiei Saudite la Beirut.

Astăzi este evident chiar și pentru cei mai puțin informați, că Departamentul de Stat este dispus să umple „vidul” sirian prin răsturnarea guvernului legitim; descoperirea celor două comploturi cu participare diplomatică americană o dovedește cu prisosință. Dar nici conducătorii sirieni nu sînt dispuși să repete rolul lamentabil al celor iordanieni și nici Pentagonul nu vrea să riște eșecul unui nou Suez. Așa că, pe lângă pregătirea diplomatică febrilă în capitalile țărilor vecine cu Siria, se trimit arme care să poată sprijini o eventuală intervenție a flotei a 6-a atunci cînd, de pildă, ar invoca pretextul „separării” beligeranților. N-au invocat oare guvernele din Londra și Paris același argument în cazul campaniei din Sinai?

Dar asemenea calcule nu sînt numai străvechi, ci și priplite. Pe lângă poziția hotărîtă a guvernului din Damasc și Cairo, altitudinea luată de guvernul sovietic este în măsură să taie elanul agresiv al amatorilor de dominație mondială, tot așa cum a răcorit brusc fierbîntelea mișcări care au pus la cale aventura Suezului. Nici împrejurările internaționale nu mai sînt cele din octombrie 1956. Ne

Blocul țărilor de la Bandung merge azi pe un singur drum și poziția unor țări neutre ca India, Birmania, Ceylonul nu mai este un semn de întrebare. În plus, opinia publică internațională este azi lămurită asupra intențiilor urmărite de puterile coloniale. Toate acestea sînt de natură să determine pe acei care ar dori să încerce o nouă aventură în Orientul apropiat și mijlociu, să reflecteze foarte serios asupra riscurilor pe care ea le-ar comporta.

Japonezii continuă să plătească tribut războiului atomic

DILEMA ACTUALITĂȚII

Puternicul ecou produs de recentul comunicat al agenției TASS în legătură cu lansarea primei rachete balistice intercontinentale nu s-a stins deloc. Dar dacă pătrunse largi ale opiniei publice de pretul îndelung și sesizat imediat însemnătatea excepțională și consecințele multiple științifice, tehnice și strategice pe care le implică noua realizare sovietică, cercurii din Occident — nu fără ași da seama de aceeași însemnătate și de aceeași urmări — refuză deocamdată să tragă și concluziile firești care se impun.

La aflarea ultimei știri care nu l-a făcut, desigur plăcere, secretarul de stat al S.U.A. Dulles, a atîșat în fața ziariştilor, nerăbdători să-și afle părerea, un calm actoricesc, declarînd că nu-i surprins de evenimentele. Ca să nu-i facem singe rău în plus cancelarului american, trebuie să admitem că, într-adevăr, el trebuie să fi avut o vagă idee de ce-l aștepta, de vreme ce un ziarist ca Stewart Alsop, anunțase încă de la începutul lunii iulie, în „New York Herald Tribune”, reușita unor prime încercări făcute în Uniunea Sovietică în domeniul lansării rachetelor balistice cu bătăie foarte lungă.

Presupunînd deci că lucrul cunoscut de un ziarist era cel puțin tot atît de cunoscut și de știut Departamentul de Stat, am putea merge mai departe cu presupunerile și să admitem că, de la consilierii săi apropiați, dl. Dulles mai aflase probabil și alte lucruri mai vechi. Așa, de pildă, este de bănuț că diplomatul nr. 1 american a auzit ceva despre marele savant rus K.E. Tsiolkovski, care încă la începutul secolului nostru făcuse cunoscut lumii într-un prim proiect de rachetă cu combustibil lichid. Îmbunătățind mereu pînă în 1926 proiectul său inițial, el a ajuns să formuleze principiul rachetelor polietajate, adică tocmai principiul pe care se întemeiază construcția reușită a actualilor rachete balistice.

De la „Katiușa” la racheta balistică

Dar dl. Dulles și prietenii săi mai știu, probabil, că tot în Uniunea Sovietică a fost lan-

sată, curînd după începerea celui de al doilea război mondial, vestita „Katiușa”, proiectul autopropulsat care a făcut ravagii în tabăra fascistă și care nu era decât un proiect-rachetă lansat de pe o rampă auto-purtată.

În ultima parte a războiului, armata germană începuse și ea să folosească pe scară mai largă rachetele autopropulsate, semănîndu-le și ruine în orașele de pe coastele britanice unde cădeau faimoasele „arme secrete” V-1 și V-2.

În ultimele săptămîni dinaintea capitulării germanii proiectul cu infragurarea o rachetă balistică intercontinentală („Racheta americană”) cu care intenționau să bombardeze continentul american. Acest proiect n-a mai apucat însă să fie tradus în fapt.

Aprindînd valoarea strategică a noilor arme americane au avut grijă să captureze în 1945 în Germania pe însuși inventatorul lui V-2, baronul Werner von Braun, considerat ca unul din cei mai mari experți în domeniul construcției rachetelor, precum și o serie de alți tehnicieni germani versați în această direcție. Transportați imediat în S.U.A., 100 de experți germani au fost instalați în orașul Huntsville (statul Alabama), unde s-au pus pe lucru. În 1953, în S.U.A. a luat ființă un comitet special însărcinat cu studierea posibilităților de crearea a rachetelor balistice intercontinentale. Cele mai mari trusuri și monopoliuri financiar-industriale participante la industria de armament au intrat, prin reprezentanții lor, în componența acestui comitet a cărui sarcină era să aducă forțelor strategice americane celebra „armă absolută”, consolară pentru pierderea monopoliului bombelor A. și H.

Programul american prevedea că în anul 1960 să fie construite primele rachete balistice, iar pînă atunci să fie realizate cîteva forme de rachete intermediare, printre care și proiectul-avion fără pilot, adică proiectile cu pilot automat sau telegidate.

Se cunoaște aventura care a pus capăt carierei primei rachete telegidate americane de tipul S.N.A.R.K. Lansată în decembrie 1956,

de la baza aeriană Patrick din Florida, racheta n-a ascultat de comenzile imperative ale celor care o conduceau de pe sol și, făcînd un viraj neprevăzut de experți..., dispărut, spre marea surpriză și totală consternare a celor care îl urmăreau prima cursă. Atîta doar s-a putut bănui, că în pană de carburant, S.N.A.R.K. s-a prăbușit în Atlantic sau undeva într-o pădure sud-americană.

Un „Atlas” prea plîpînd...

A doua surpriză neplăcută le-a fost oferită în vara aceasta strategilor americani, cu prilejul lansării rachetei balistice „Atlas” pe care James Petterson, membru al comisiei militare a Camerei Reprezentanților, o recomanda cu toate onorurile cuvenite, ca pe mult visată „armă absolută”. Se știe că, proiectată să atîngă o altitudine de 1.100 km și apoi după descrierea curbei balistice să parcurgă o distanță de peste 3.500 km, „Atlas”-ul american a... căzut la examen, nereușind să se ridice la mai mult de doi kilometri după care enorma torpilă aeriană, inclînîndu-se într-o parte, s-a prăbușit în ocean. Un comunicat laconic dat ulterior publicității la Washington menționa doar că acest penibil eșec nu era decât una din încercările ce se vor face cu o serie de rachete și proiectile balistice.

Mihaiji peste măsură de prăbușirea lui „Atlas” nașii viitoare rachete americane s-au hotărît să boteze cu un nume care constituie — cum se spune în limbajul publicitar — prin sine însuși o garanție: „Jupiter”. Dacă nici cu zeul zeilor succesul nu va fi asigurat, situația va fi cu adevărat disperată.

Cei care au așteptat însă rezultatele încercărilor următoare, au aflat despre... reușita lansării rachetei în U.R.S.S., ceea ce a avut drept rezultat să-și îndepărteze de două ori; o dată pentru insuccesul lor și a doua oară — pentru succesul sovieticilor. Cu atît mai mare este dezamăgirea cercurilor conducătoare americane, cu cît nu se așteptau ca Uniunea Sovietică să construiască racheta intercontinentală înainte de

1960. De unde se poate vedea că experții americani n-au greșit numai calculele „Atlas”-ului ci și pe cele privitoare la posibilitățile sovietice.

Precizia cu care a funcționat prima rachetă balistică intercontinentală dovedește că matematicienii, fizicienii și chimiștii sovietici au reușit să rezolve un ansamblu de probleme extrem de complicate, a căror soluționare n-a fost găsită încă de către colegii lor din Occident. Cunoscuta revistă americană „Newsweek” e nevoită să scrie că în domeniul „creării armei absolute”, Rusia Sovietică a întrecut considerabil Statele Unite... Într-un interviu acordat aceleiași reviste, senatorul Jackson, care conduce subcomisia senatorială pentru problemele folosirii energiei atomice în scopuri militare, a declarat că experimentarea noului rachetă în U.R.S.S. a dat „o lovitură colosală prestigiului S.U.A.”.

Mult trimbuțatului avans al Statelor Unite, risipit de mult în domeniul atomic, se dovedește a fi fost iluzoriu și în alte domenii. „Tehnică și posibilitățile industriale sovietice” scrie ziarul francez de dreapta „Figaro” — par a fi deajut din nou calculele americanilor”. Generalul Twining, șeful statului major general al forțelor armate americane, care încă acum cîva timp nu mai conțenea să se laude cu „avansul tehnic al S.U.A. în domeniul militar” a adoptat subit tactica tăcerii, iar generalul Norstad care mătură cu aerul celui mai candid Tartarin din lume că plînuiește să taie Uniunea Sovietică „din patru părți” deodată, își va mai fi potolit între timp excesul de geniu strategic.

Coexistență sau non-existență?

Au tras oare cercurile militariste de peste ocean concluziile firești din cele petrecute în ultimele trei săptămîni? Nici decum! Impasul în care se află discuțiile nesfîrșite din cadrul conferinței de dezarmare de la Londra, dovedește că nici puterile occidentale alinate subteran Washington-ului nu înțeleg să schimbe nimic din tactica lor de pînă acum, refuzînd cu aceeași lipsă totală de justificare și bună credință propunerile de dezarmare, formulate de U.R.S.S.

Mai mult, beneficiarii politicii de înarmare care au reținut cu titlu de câștig „partea leului” din fantastica sumă de 323 miliarde dolari, cît s-a cheltuit în S.U.A. în ultimii 9 ani numai în scopuri militare, ar dori să profite și din eșecul suferit prin rămînerea în urmă în domeniul rachetei balistice. Concluzia pe care o trag ei din ultimele evenimente este... necesitatea unei intensificări a cursei înarmă-

rilor. Este destul de semnificativ faptul că în așunul închiderii ultimei sesiuni a Congresului, senatul american s-a grăbit să aprobe un proiect de lege pentru alocarea unui fond suplimentar de 45.350.000 dolari pentru un program de cercetări și construcții în domeniul proiectelor supersonice și deosebi în domeniul rachetelor intercontinentale.

Acesta să fie oare răspunsul cel mai potrivit la noile propuneri ale Uniunii Sovietice care și în situația avantajoasă de deflătoare a „armei absolute”, atît de mult revinite de americani, continuă să ofere în condiții de reciprocitate dezarmarea? Cercurii tot mai largi ale opiniei publice din țările occidentale alarmate de consecințele nebănuite pe care le poate avea continuarea înarmărilor atomice, își dau seama că politica „de pe poziții de forță” este o tragică fanfaronadă cu care nu poate fi înfrîntată o mare putere ca Uniunea Sovietică. A merge însă orbește „pe marginea prăpastiei” cum propunea nu de mult într-o formulă foarte „originală” John Foster Dulles, — susțin aceste cercuri — însemnă a cădea în cele din urmă inevitabil în prăpastie. Foarte semnificativ în această privință este articolul de fond apărut zilele trecute în ziarul parizian „Combat”. Departele de a putea fi bănuț de vreo simpatie față de Uniunea Sovietică, ziarul francez de centru apreciază cu mult realism actuala situație internațională, arătînd că lumea se află astăzi într-o dramatică dilemă.

„Noi, Occidentul, scrie — „Combat” — nu sîntem în măsură nici să surprîdem, nici să biruim Rusia. Cel mai înțelept lucru este deci să ne acomodăm cu ea, așa cum este. Puțin realism politic, de care ducem o mare lipsă, ne-ar ajuta să înțelegem acest lucru. Dar noi preferăm să ne agățăm de o diplomatie himerică, o diplomatie care nici pînă azi n-a băgat de seamă că China există...”

În epoca bombei atomice popoarele sînt silite să-și trăiască împreună, fie să moară împreună. Decît să preferăm a doua ipoteză, mai bine să înțelegem că este timpul să ne organizăm pentru a trăi!”

Asemenea păreri, întemeiate pe realități, arată că în lumea occidentală își face drum un curent de opinie în favoarea principiului coexistenței pașnice susținut cu consecvență de Uniunea Sovietică. Adunarea generală a O.N.U., care-și începe acum activitatea într-o atmosferă de tensiune și îngrijorată serutare a viitorului apropiat, s-ar putea face ecoul acestui curent, contribuind la soluționarea dilemei zilelor noastre: coexistență sau non-existență.

M. Mihail